

TOERISME IN SLUIS: DE MENING VAN DE INWONER

Onderzoek naar hoe inwoners van de gemeente Sluis anno 2022
aankijken tegen het toerisme in hun directe leefomgeving

KENNISCENTRUM
KUSTTOERISME

COLOFON

Deze rapportage is samengesteld door HZ Kenniscentrum Kusttoerisme, als onderdeel van een project voor Provincie Zeeland.

© Maart 2023, Kenniscentrum Kusttoerisme

Bij het samenstellen van deze publicatie is de grootste zorgvuldigheid betracht. HZ Kenniscentrum Kusttoerisme is echter niet aansprakelijk voor enige directe of indirecte schade als gevolg van de aangeboden informatie in deze publicatie.

Kenniscentrum Kusttoerisme
p/a HZ University of Applied Sciences
Postbus 364
4380 AJ Vlissingen
Telefoon: 0118 - 489 850
E-mail: info@kenniscentrumtoerisme.nl
Website: www.kenniscentrumtoerisme.nl

Auteur

Daniek Nijland
Emma Lemmers

Fotografie

Anda van Riet, Ben Seelt, DNA beeldbank, Daniek Nijland, Fan van Zeeland, VV Zeeland, Felice Bonadonna, Beeldbank Zeeland

Grafische vormgeving

Kees Hoendervangers, www.dtp-plus.nl

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	4
Waarom dit onderzoek?	5
Waar gaat het onderzoek over?	5
Wat staat er in dit rapport?	5
2. Aanpak van het onderzoek	7
Onderzoeksvragen	8
Theoretisch model	8
Vragenlijst	8
Dataverzameling en -analyse	9
3. Resultaten – Algemeen beeld	11
Toekomst gemeente en toerisme	12
Aantal bezoekers	14
4. Resultaten – RETS-model	16
Gemiddelde score per element	17
Steun voor toerisme	19
Inkomsten / economisch voordeel	23
Gevoel van trots	25
Verbondenheid met de gemeenschap	27
Betrokkenheid bij besluitvorming	29
Ervaren positieve impact	31
Ervaren negatieve impact	33
Verklarende factoren	35
5. Resultaten – Drukbeleving	37
Algemeen beeld drukbeleving	38
Invloed van corona	38
6. Resultaten – Beleidsthema's	40
Beleidsthema's naar mate van belang	41
Beleidsthema's naar inzet gemeente	41
7. Conclusie	45
Bijlage 1 - Vragenlijst	48
Bijlage 2 – Kenmerken respondenten	59

1 INLEIDING

WAAROM DIT ONDERZOEK?

Zeeland is sinds jaar en dag een toeristische provincie bij uitstek, geliefd bij velen in binnen- en buitenland, voor bijvoorbeeld een vakantie aan de kust, de beleving van de Zeeuwse natuur, een festival of de culinaire mogelijkheden. Jaarlijks brengen circa 3 miljoen toeristen zo'n 19 miljoen overnachtingen door in Zeeland, ontvangt de provincie ongeveer 26 miljoen dagbezoeken van toeristen en ondernemen eigen inwoners ook nog eens circa 30 miljoen recreatieve activiteiten in eigen provincie. Al deze mensen geven jaarlijks zo'n € 1,8 miljard uit in Zeeland. De toeristische sector heeft daarmee een aanzienlijk economisch belang in de provincie. De sector herstelt snel van de coronacrisis en de verwachting is dat het aantal bezoekers dat naar Zeeland komt de komende jaren verder zal groeien.

In de gemeente Sluis vonden in 2021 volgens de meest recente schatting van HZ Kenniscentrum Kusttoerisme ruim 4 miljoen toeristische overnachtingen plaats. Volgens cijfers van LISA was de toeristisch-recreatieve sector dat jaar goed voor 19,4% van het aantal banen in de gemeente.

Ondanks het economische belang is de publieke opinie over het toerisme niet altijd positief. Sommigen zijn van mening dat met name de Zeeuwse kust, zeker in de zomermaanden, te druk is en dat er te veel overlast is voor bewoners. In de laatste jaren hebben plannen voor nieuwe vakantieparken geleid tot stevige protesten en is in de media steeds meer aandacht voor de negatieve impact van toerisme voor inwoners en hun leefomgeving.

Provincie en gemeenten vinden het van groot belang om de mening van inwoners mee te wegen in de ontwikkeling van toeristisch beleid, overeenkomstig de aanbevelingen van NBTC¹ en de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur². In 2019 is daarom voor het eerst een onafhankelijk onderzoek uitgevoerd om op objectieve wijze vast te stellen in welke mate de inwoners toerisme steunen en hoe zij de positieve én negatieve effecten van het toerisme ervaren. Dit gebeurde in opdracht van Provincie Zeeland en in

samenwerking met tien Zeeuwse gemeenten. Uit het onderzoek bleek dat 70% van de Zeeuwen het toerisme steunt.

Het onderzoek vormde een belangrijke bouwsteen voor de toekomstvisie die in 2021 voor Zeeland als toeristische bestemming is opgesteld. In Bestemming Zeeland 2030 staat het belang van de inwoners voorop. Hun steun voor de vrijetijdsector is de belangrijkste graadmeter voor de mate waarin de ambitie 'bestemming in balans' wordt bereikt. Inmiddels zijn we 3 jaar – en een coronacrisis – verder, sinds de mening van inwoners over dit onderwerp is gevraagd. Er is behoefte aan een goed beeld van het actuele draagvlak voor toerisme onder inwoners, in hoeverre dit sinds 2019 is toe- of afgenomen en in welk opzicht.

WAAR GAAT HET ONDERZOEK OVER?

Het onderzoek is bedoeld om inzicht te krijgen in hoe inwoners van Zeeland anno 2022 aankijken tegen toerisme in hun directe leefomgeving, in welke mate zij het toerisme steunen en welke factoren daarop van invloed zijn. En in hoeverre dit is veranderd ten opzichte van 2019. Het onderzoek signaleert kansen en uitdagingen die kunnen worden aangepakt om ervoor te zorgen dat inwoners zoveel mogelijk de meerwaarde van de vrijetijdsector ervaren. Gemeenten hebben de keuze om alleen een bijdrage te leveren aan een beeld op provinciaal niveau, of om ook verdiepende inzichten op het niveau van de eigen gemeente, of zelfs op woonkernniveau te ontvangen.

WAT STAAT ER IN DIT RAPPORT?

In dit rapport presenteren we de resultaten van het onderzoek voor de gemeente Sluis. In hoofdstuk 2 leest u hoe we het onderzoek hebben aangepakt. De hoofdstukken 3 t/m 6 bevatten een uitgebreide weergave van de resultaten van het onderzoek. Daarin geven we niet alleen een beeld voor de gemeente als geheel, maar ook een verdieping naar woonkern.

- In hoofdstuk 3 schetsen we een beeld van hoe inwoners in het algemeen aankijken tegen de toekomst van de gemeente, de toekomst van het toerisme, en het aantal bezoekers dat naar de gemeente Sluis komt.

¹ Perspectief 2030 (NBTC, 2019)

² Waardevol toerisme, onze leefomgeving verdient het (Rli, 2019)

- Hoofdstuk 4 bevat de kernresultaten van het onderzoek op basis van het RETS-model. We gaan in op de mate waarin inwoners het toerisme steunen en in hoeverre zij de positieve en negatieve effecten ervaren. Daarbij presenteren we eerst voor elk van de zeven elementen van het RETS-model de gemiddelde score en geven we aan hoe die zich verhoudt tot 2019. Vervolgens geven we voor elk van de elementen van het model de resultaten van de bijbehorende stellingen. Ook geven we inzicht in de factoren die de steun voor toerisme beïnvloeden.
- Nadat we de kern van de onderzoeksresultaten hebben behandeld, gaan we in hoofdstuk 5 kort in op een aantal specifieke vragen die we hebben gesteld over druktebeleving, onder andere in relatie tot corona.
- In hoofdstuk 6 geven we een beeld van de beleidsthema's die inwoners het belangrijkste vinden en waar de gemeente volgens hen actie op moet ondernemen. Daarbij gaan we ook in op hoe de gemeente volgens inwoners invulling geeft aan deze onderwerpen.

Tot slot hebben we in hoofdstuk 7 de belangrijkste conclusies van het onderzoek op een rij gezet en doen we een aantal aanbevelingen.

In 2022 heeft gemeente Sluis net als in 2019 gekozen voor inzichten op gemeenteniveau én op woonkernniveau. Met het oog op de behaalde respons, hebben we dit jaar een rapportage met *representatieve* resultaten op gemeentelijk niveau en *indicatieve* uitspraken per woonkern kunnen maken. Daarnaast bevat deze rapportage op gemeenteniveau een vergelijking met 2019.

2 AANPAK VAN HET ONDERZOEK

ONDERZOEKSVRAGEN

De hoofdvraag van het onderzoek is: "Hoe kijken inwoners anno 2022 aan tegen het toerisme in hun directe leefomgeving?"

De deelvragen zijn:

- 1 In welke mate steunen inwoners toerisme?
- 2 In welke mate ervaren de inwoners positieve en negatieve effecten van toerisme?
- 3 Welke factoren beïnvloeden de steun voor toerisme, en in welke mate?
- 4 In hoeverre verschilt dit met 2019?
- 5 Welke beleidsthema's gerelateerd aan toerisme en recreatie vinden inwoners het belangrijkste?
- 6 Hoe beoordelen inwoners de inzet van de gemeente op deze beleidsthema's?

THEORETISCH MODEL

Om inzicht te krijgen in het draagvlak voor toerisme onder inwoners, hebben we net als in 2019 gebruik gemaakt van de internationaal gevalideerde 'Resident Empowerment through Tourism Scale (RETS)' die in 2014 is ontwikkeld door Boley en collega's³. Dit model (figuur 1) geeft inzicht in de verschillende aspecten die de mening van inwoners over toerisme bepalen en maakt het mogelijk de onderlinge verbanden te onderzoeken. We hebben het als basis gebruikt voor het beantwoorden van onderzoeksvragen 1 t/m 4.

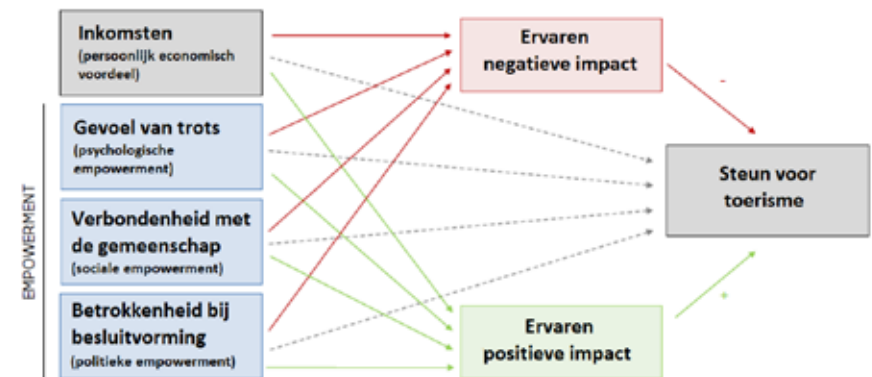
We leggen kort uit hoe het model werkt.

- Een belangrijk onderdeel van het model zijn de drie soorten 'empowerment': de mate waarin inwoners kracht halen uit de effecten van toerisme. Bijvoorbeeld doordat toerisme een gevoel van trots stimuleert (psychologische empowerment), doordat toerisme zorgt voor een gevoel van verbondenheid met de gemeenschap (sociale empowerment), of doordat inwoners betrokken worden bij keuzes over het toerisme waardoor zij zich gehoord voelen (politieke empowerment).
- Daarnaast kan toerisme natuurlijk inkomsten opleveren voor inwoners die in de sector werken. Dit is de vierde factor die direct van invloed kan zijn op de steun voor toerisme.

3 Boley, B., McGehee, N.G., Perdue, R., and Long, P. (2014). 'Empowerments and resident attitudes towards tourism: Strengthening the theoretical foundation through a Weberian lens'. *Annals of Tourism Research*. 49, pp. 33-50.

- De drie vormen van empowerment en het economisch voordeel hebben volgens het model ook invloed op de manier waarop de positieve en negatieve effecten van het toerisme worden ervaren.
- Wanneer inwoners veel negatieve effecten ervaren, doet dit afbreuk aan de steun voor toerisme. Positieve effecten zorgen juist voor een grotere mate van steun.

Figuur 1 Factoren die de houding van inwoners ten opzichte van toerisme beïnvloeden. Uit Boley et al. (2014)

VRAGENLIJST

Om inzicht te krijgen in het draagvlak voor toerisme onder inwoners, hebben we gebruik gemaakt van een enquête. De vragenlijst bestaat voor het grootste deel uit stellingen over de zeven elementen van het RETS-model. Daarnaast hebben we inwoners gevraagd welke beleidsthema's zij belangrijk vinden en hoe zij de inzet van hun gemeente op die thema's beoordelen. De onderwerpen die hier terugkomen, zijn gebaseerd op de beleidsthema's uit Perspectief Bestemming Zeeland 2030. De volledige vragenlijst is opgenomen in bijlage 1. Alle stellingen bestaan uit een 5-punts Likert schaal. Dat wil zeggen dat respondenten kunnen kiezen uit vijf antwoordopties, van het ene uiterste tot het andere. Denk bijvoorbeeld aan helemaal oneens tot helemaal eens, zeer onbelangrijk tot zeer belangrijk en heel slecht tot zeer goed.

DATAVERZAMELING EN -ANALYSE

DATAVERZAMELING

In principe behoren alle inwoners van de gemeente Sluis die 18 jaar of ouder zijn tot de doelgroep van het onderzoek, oftewel de onderzoekspopulatie. Op 1 januari 2022 waren dit er 19.623. Gemeente Sluis heeft op onze instructies een enkelvoudige willekeurige steekproef uit het inwonerbestand (BRP) getrokken en vervolgens de uitnodigingsbrieven aan 6.050 geselecteerde inwoners verstuurd. Dit gebeurde in september 2022, waarna inwoners vier tot vijf weken de tijd hadden om de vragenlijst in te vullen. Twee weken na de eerste uitnodiging is een brief met een herinnering verstuurd.

KWALITEITSCONTROLE

Na sluiting van de vragenlijst, hebben we de ingevulde vragenlijsten gecontroleerd op kwaliteit. Daarbij hebben we gekeken naar de leeftijd van respondenten (alleen inwoners van 18 jaar of ouder behoren tot de doelgroep), compleetheid van de antwoorden (maximaal 5 vragen/stellingen uit deel 1 en 2 van de vragenlijst niet beantwoord) en consistentie in het beantwoorden van vragen (door middel van vragen in tegengestelde richting).

AANTAL RESPONDENTEN EN KENMERKEN

Na de kwaliteitscontrole zijn **1.016** respondenten kwalitatief voldoende gebleken om mee te worden genomen in de analyse. In tabel 1 is de verdeling naar woonkern te zien. In bijlage 2 is een compleet overzicht opgenomen van de kenmerken van de respondenten.

Met het oog op de behaalde respons is het volgende van belang:

- Op gemeentelijk niveau kunnen we een representatief beeld schetsen, met in acht name van de weging (zie volgende paragraaf);
- Op woonkernniveau zijn de resultaten vrijwel altijd indicatief;
- De behaalde respons in Sint Kruis is te laag om betrouwbare uitspraken te kunnen doen. Voor deze kern doen we in deze rapportage dan ook géén afzonderlijke uitspraken. De respons uit deze kern maakt wel onderdeel uit van het gemeentelijke beeld.

Tabel 1 Respondenten gemeente Sluis naar woonkern (N=1.016)

	Aantal uitgenodigd ⁴	Aantal respondenten	Respons percentage
Aardenburg	442	88	19,9%
Breskens	388	86	22,2%
Cadzand	389	100	25,7%
Eede	662	49	7,4%
Groede	388	94	24,2%
Hoofdplaat	389	68	17,5%
IJzendijke	430	55	12,8%
Nieuwvliet	334	70	21,0%
Oostburg	439	72	16,4%
Retranchement	256	56	21,9%
Schoondijke	417	53	12,7%
Sint Kruis	280	22	7,9%
Sluis	397	71	17,9%
Waterlandkerkje	448	60	13,4%
Zuidzande	391	70	17,9%
Totaal	6.050	1.016	16,8%

WEGING

Om representatieve uitspraken te kunnen doen, hebben we voor de resultaten op *gemeentelijk niveau* een weging toegepast voor leeftijd en woonkern. Dit betekent dat de resultaten voor een bepaalde leeftijdsgroep naar gelang de leeftijdsverdeling van alle inwoners zijn meegenomen. En dat de resultaten van een bepaalde woonkern naar rato van het aantal inwoners zijn meegenomen in het totaalbeeld.

Voor de resultaten op *woonkernniveau* hebben we geen weging toegepast. Het gaat hier immers om een indicatief beeld.

⁴ Aantallen voor elke woonkern gebaseerd op het responspercentage uit 2019, vermeerderd met een onzekerheidsmarge

SOORTEN ANALYSES

Voor de analyse van de onderzoeksresultaten hebben we vooral gebruik gemaakt van beschrijvende statistieken. Bijvoorbeeld om aan te geven hoeveel respondenten het eens zijn met een bepaalde stelling. En om de gemiddelde score voor de verschillende onderdelen van het RETS-model te berekenen. Daarvoor zijn de vragen in tegengestelde richting eerst gespiegeld.

Om uitspraken te kunnen doen over de factoren die invloed hebben op de steun voor toerisme, hebben we gebruik gemaakt van correlatie en regressie. Deze toetsen zijn betrouwbaarder bij een grotere dataset. We hebben deze analyse daarom niet specifiek voor Sluis gedraaid. De resultaten die we presenteren in de paragraaf over verklarende factoren, hebben betrekking op alle respondenten uit alle gemeenten die in 2022 (en op Schouwen-Duiveland in 2021) aan het onderzoek hebben meegedaan. Dit zijn er ongeveer 5.500.

WEERGAVE RESULTATEN

Voor de overzichtelijkheid bevatten de meeste grafieken met resultaten op *gemeenteniveau* drie categorieën. Daarin hebben we de items 1 en 2 (bijvoorbeeld 'helemaal oneens' en 'oneens') en de items 4 en 5 (bijvoorbeeld 'eens' en 'helemaal mee eens') van de Likertschaal samengevoegd. De grafieken met resultaten op *woonkernniveau* bevatten om dezelfde reden alleen

de samengevoegde items 4 en 5, oftewel het percentage respondenten dat het met een bepaalde stelling eens is. Opvallende verschillen tussen de items benoemen we zoveel mogelijk in de tekst, maar zijn dus niet zichtbaar in de grafieken.

Daarnaast valt wellicht op dat niet voor alle stellingen een grafiek met een verdieping naar woonkern is opgenomen. Ook hierin hebben we keuzes gemaakt in verband met de overzichtelijkheid en de lengte van het rapport.

OVER DE VERGELIJKING MET 2019

In deze rapportage maken we op een aantal plekken een vergelijking met 2019. Deze vergelijking is mogelijk voor de gemiddelde scores op de elementen van het RETS-model en voor een aantal van de daarbij behorende stellingen (hoofdstuk 4), voor zover hierover in 2019 is gerapporteerd. De onderwerpen die in hoofdstuk 3, 5 en 6 aan de orde komen zijn in 2019 niet of anders uitgevraagd, waardoor op deze onderdelen niet vergeleken kan worden. Tot slot is van belang dat we de vergelijking met 2019 hebben beperkt tot resultaten op gemeenteniveau: op woonkernniveau is in verband met representativiteit, maar zeker ook met het oog op de overzichtelijkheid en lengte van de rapportage, geen vergelijking gemaakt.

3 RESULTATEN – ALGEMEEN BEELD

TOEKOMST GEMEENTE EN TOERISME

INWONERS POSITIEVER OVER TOEKOMST TOERISME DAN OVER TOEKOMST GEMEENTE IN HET ALGEMEEN

We vroegen inwoners hoe zij over het algemeen tegen de toekomst van de gemeente Sluis aankijken, en meer specifiek hoe zij aankijken tegen de toekomst van het toerisme in de gemeente.

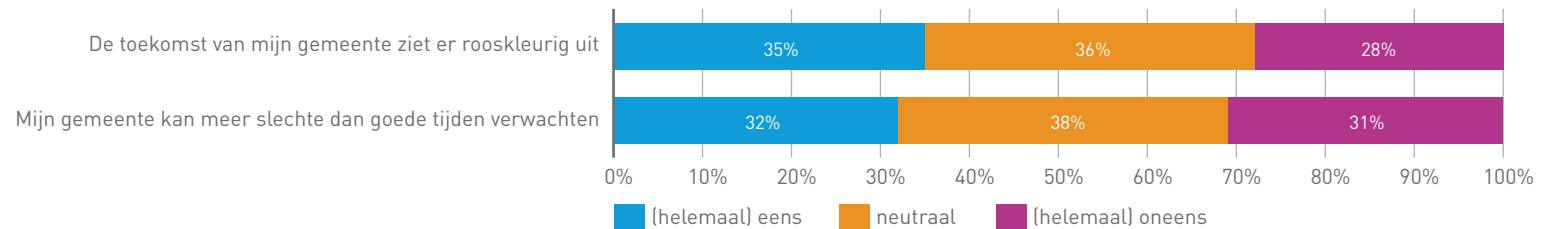
We zien dat inwoners positiever zijn over de toekomst van het toerisme dan over de toekomst van de gemeente in het algemeen. Ruim een derde (35%) van de inwoners vindt dat de toekomst van de gemeente Sluis er rooskleurig uitziet (zie figuur 2); dat terwijl bijna de helft (47%) vindt dat het de goede kant op gaat met het toerisme in de gemeente (figuur 3). Toch zien we juist ook dat een meerderheid van de inwoners (57%) zich zorgen maakt over de manier waarop

het toerisme zich ontwikkelt. Ruim een kwart (27%) maakt zich hier geen zorgen over.

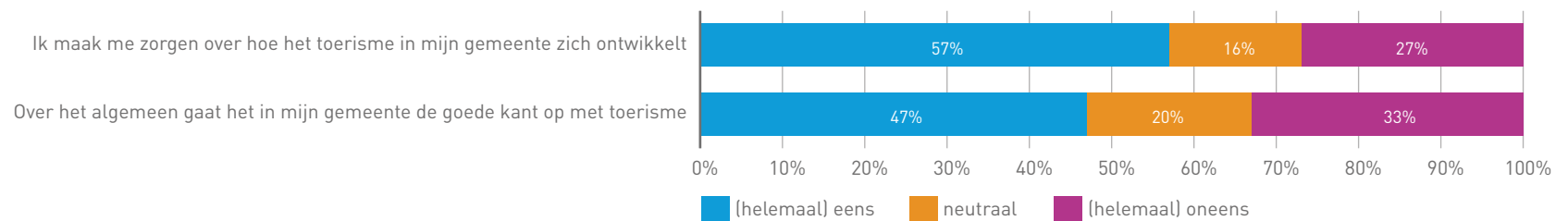
Kijkend naar het percentage inwoners dat neutraal tegenover de stellingen staat, valt ook nog op dat men een meer uitgesproken mening heeft over de toekomst van het toerisme dan over de toekomst van de gemeente.

Tot slot kunnen we zeggen dat inwoners over het algemeen iets minder positief tegenover de toekomst van de gemeente staan dan in 2019. Toen was namelijk nog 40% van de inwoners het eens met de stelling 'de toekomst van mijn gemeente ziet er rooskleurig uit'. Voor de andere drie stellingen is geen vergelijking mogelijk.

Figuur 2 Stellingen over de toekomst van de gemeente – Resultaten voor de gemeente Sluis (gewogen)

Figuur 3 Stellingen over de toekomst van het toerisme – Resultaten voor de gemeente Sluis (gewogen)

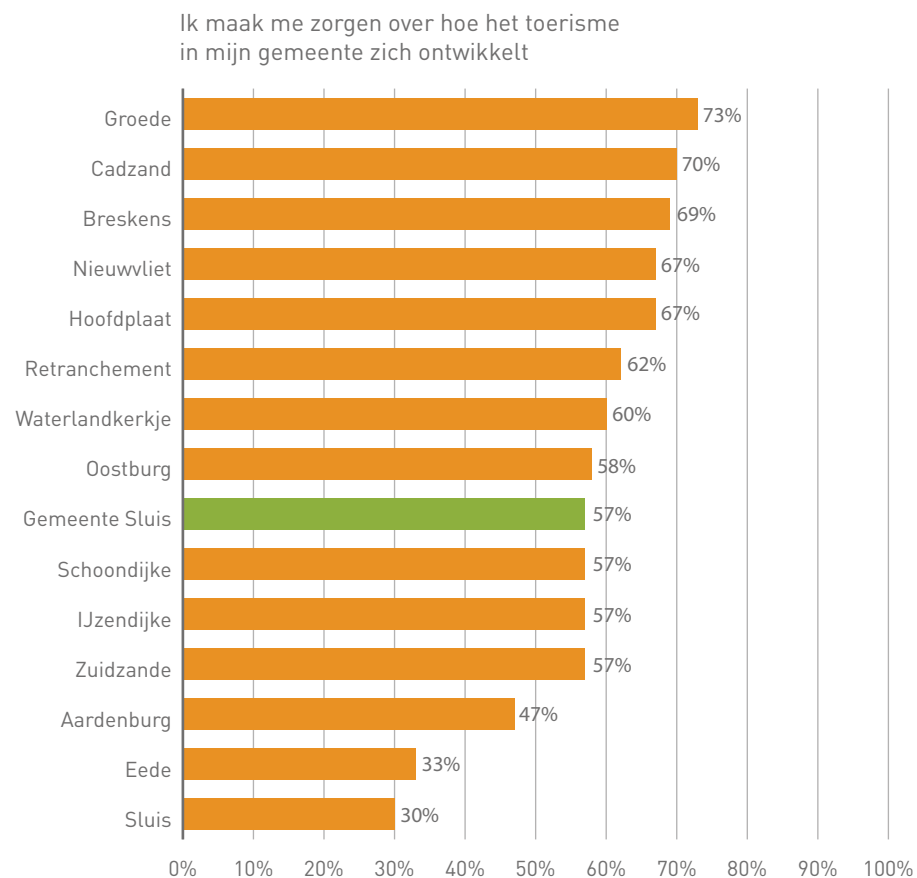

ZORGEN OVER DE ONTWIKKELING VAN HET TOERISME IN GROEDE, CADZAND EN BRESKENS HET STERKST GEVOELD

Wanneer we inzoomen op de resultaten per woonkern (zie figuur 4), zien we dat in bijna alle woonkernen ten minste de helft van de respondenten aangeeft zich zorgen te maken over de manier waarop het toerisme zich ontwikkelt. In Groede (73%), Cadzand (70%) en Breskens (69%) maken relatief de meeste inwoners zich hierover zorgen. Het minst bezorgd is men in de kernen Eede (33%) en Sluis (30%), maar ook hier gaat het nog steeds om ongeveer een derde van de respondenten die zich zorgen maakt.

Figuur 4 Uitgelichte stelling over de toekomst van het toerisme – Resultaten naar woonkern (ongewogen)

Percentage van de respondenten dat het hiermee (helemaal) eens is

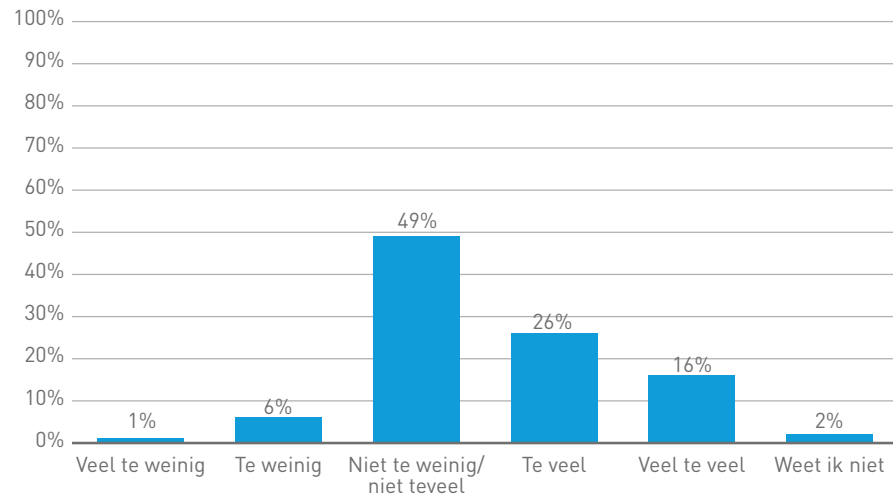

AANTAL BEZOEKERS

HELFT VAN DE INWONERS VINDT AANTAL BEZOEKERS IN DE GEMEENTE SLUIS PRECIES GOED

Figuur 5 laat zien hoe inwoners van de gemeente Sluis tegenover het aantal bezoekers staan. Bijna de helft vindt het aantal bezoekers dat doorgaans naar de gemeente Sluis komt, precies goed (49%). Iets meer dan een derde (36%) vindt dat er te veel bezoekers naar de gemeente komen, waaronder 16% die van mening is dat het er veel te veel zijn. Een klein percentage (7%) van de inwoners vindt dat er te weinig bezoekers naar de gemeente komen.

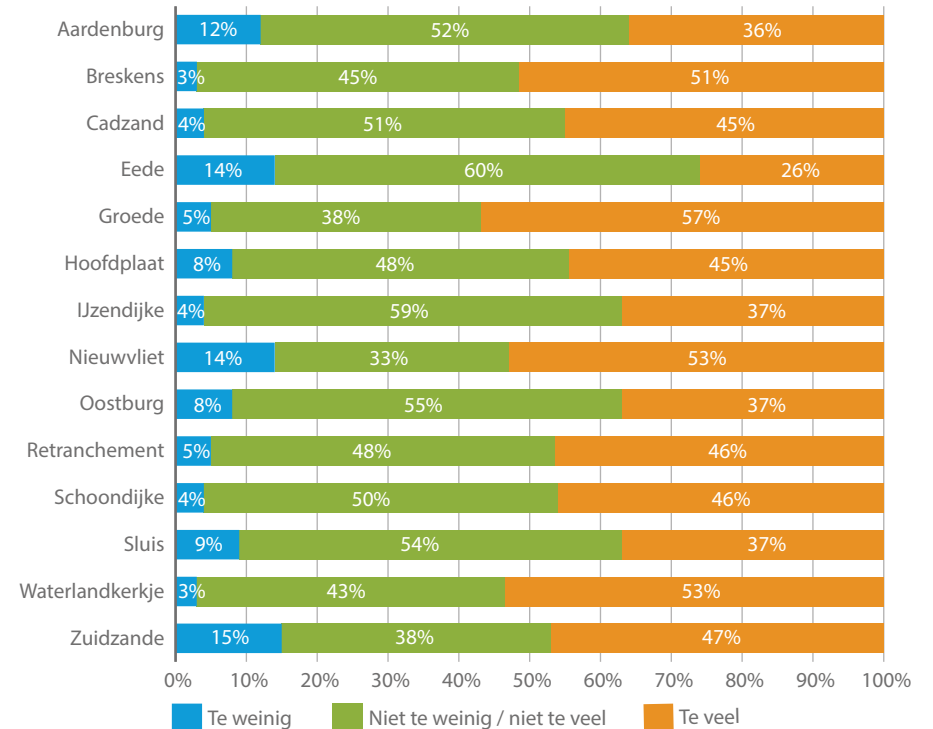
Figuur 5 Antwoorden op de vraag 'Wat vindt u van het aantal bezoekers dat doorgaans, in een normaal jaar, naar uw gemeente komt?' – Resultaten voor de gemeente Sluis (gewogen)

IN GROEDE, NIEUWVLIEL EN WATERLANDKERKJE VINDT HET MERENDEEL DAT ER TE VEEL BEZOEKERS KOMEN; IN EEDE IS DAT SLECHTS EEN KWART

Figuur 6 laat zien dat voornamelijk respondenten in de woonkernen Groede (57%), Nieuwvliet (53%), Waterlandkerkje (53%) en Breskens (51%) vinden dat er doorgaans te veel bezoekers naar de gemeente Sluis komen. Opvallend is dat in Nieuwvliet óók 14% van de inwoners vindt dat er juist te weinig bezoekers komen. In Eede zijn relatief gezien de minste inwoners van mening dat er te veel bezoekers komen (26%), gevolgd door Aardenburg (36%), IJzendijke (37%), Oostburg (37%) en Sluis (37%). Hier vindt het grootste deel van de deelnemende inwoners het aantal bezoekers precies goed.

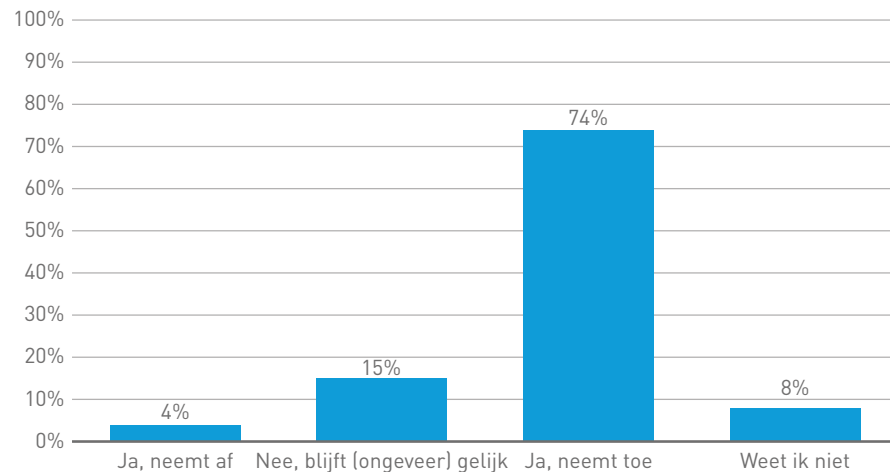
Figuur 6 Antwoorden op de vraag 'Wat vindt u van het aantal bezoekers dat doorgaans, in een normaal jaar, naar uw gemeente komt?' – Resultaten naar woonkern (ongewogen)

DRIEKWART HEEFT HET GEVOEL DAT HET AANTAL BEZOEKERS TOENEEMT

In figuur 7 is aangegeven of inwoners het gevoel hebben dat het aantal bezoekers dat naar de gemeente komt, verandert. Drie vierde (74%), heeft het gevoel dat het aantal bezoekers toeneemt. Daarnaast is 15% van mening dat het aantal bezoekers over de jaren heen ongeveer gelijk is gebleven. Slechts 4% denkt dat het aantal bezoekers afneemt. Tot slot zegt 8% dit niet te weten.

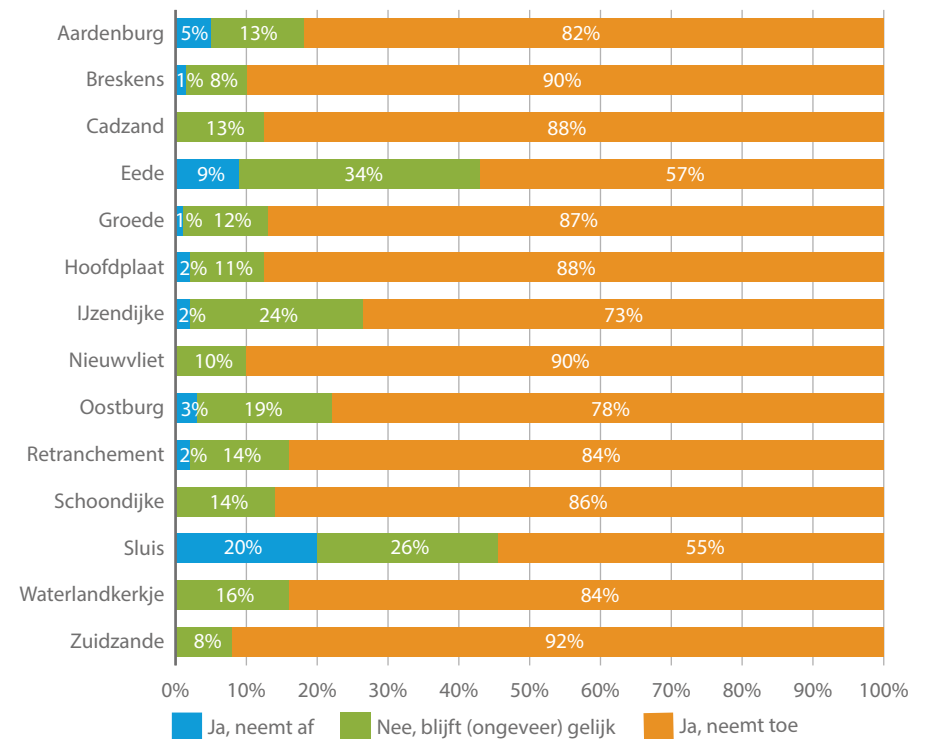
Figuur 7 Antwoorden op de vraag 'Heeft u het gevoel dat het aantal bezoekers dat doorgaans naar uw gemeente komt, verandert?' – Resultaten voor de gemeente Sluis (gewogen)

TOENAME IN ALLE KERNEN BREED ERVAREN, MAAR RELATIEF HET MINST IN SLUIS EN EEDE

In figuur 8 is te zien dat in elke woonkern een meerderheid van de respondenten aangeeft dat het aantal bezoekers in de gemeente toeneemt. In de meerderheid van de kernen is dit zelfs rond de 90%. Enkel in Sluis (55%) en Eede (57%) is dit beduidend minder. In deze woonkernen heerst juist relatief vaak het gevoel dat het aantal bezoekers gelijk blijft of afneemt. In de kern Sluis heeft zelfs één op de vijf respondenten (20%) dit laatste gevoel.

Figuur 8 Antwoorden op de vraag 'Heeft u het gevoel dat het aantal bezoekers dat doorgaans naar uw gemeente komt, verandert?' – Resultaten naar woonkern (ongewogen)

4 RESULTATEN – RETS-MODEL

GEMIDDELDE SCORE PER ELEMENT

GEVOEL VAN TROTS DOOR TOERISME WORDT HET STERKST ERVAREN

In tabel 2 is voor elk van de elementen uit het RETS-model de gemiddelde 'score' van de bijbehorende stellingen weergegeven.

Het belangrijkste element – steun voor toerisme – scoort een 3,3 op een schaal van 1 tot 5, waarbij 1 = totaal niet ervaren en 5 = in sterke mate ervaren. Een gevoel van trots door toerisme wordt in de gemeente Sluis het sterkst ervaren (3,6). Op de tweede plaats staat de negatieve impact van toerisme (3,5), die in sterkere mate wordt ervaren dan de positieve impact (3,1). De betrokkenheid bij besluitvorming en de inkomsten die inwoners ervaren door toerisme zijn relatief beperkt (2,3).

STEUN VOOR TOERISME GEDAALD TEN OPZICHTE VAN 2019

In tabel 2 zijn ook de gemiddelde scores in gemeente Sluis van 2019 opgenomen. Hieruit blijkt dat de steun voor toerisme ten opzichte van dat jaar is afgenomen. Ook de scores op de andere elementen vallen lager uit. De enige uitzondering is 'ervaren negatieve impact', dit element wordt in 2022 juist sterker ervaren dan in 2019.⁵

IN VERGELIJKING MET ANDERE KUSTGEMEENTEN SCOORT SLUIS GEMIDDELD

Daarnaast toont tabel 2 de gemiddelde scores in de vier gemeenten aan de kust en de vier gemeenten in het binnenland waarvoor in 2022 voldoende respons is opgehaald⁶. Daarbij valt op dat Sluis op steun voor toerisme gemiddeld scoort. Met name de ervaren positieve impact en de betrokkenheid bij besluitvorming scoren in Sluis iets lager.

In vergelijking met de gemeenten in het binnenland zien we in Sluis met name een lagere score op steun voor toerisme en betrokkenheid bij besluitvorming.

⁵ Hierbij merken we op dat de resultaten op gemeenteniveau in 2022 zijn gewogen naar leeftijd en woonkern. In 2019 is dat niet gedaan. De mogelijkheid bestaat dat dit invloed heeft op de verschillen tussen 2019 en 2022. Als dit zo is dan zal dit veelal een kwestie van honderdsten, toch maximaal een tiende zijn.

⁶ Schouwen-Duiveland heeft in 2022 niet meegedaan. Voor deze gemeente gaat het om resultaten van 2021.

Daarentegen scoort Sluis juist hoger op ervaren negatieve impact, maar ook op inkomsten door toerisme.

Tabel 2 Gemiddelde score op de stellingen voor elk element van het RETS model, op een schaal van 1 (totaal niet ervaren) tot 5 (in sterke mate ervaren) – Resultaten voor de gemeente Sluis (gewogen)

	Sluis 2019	Sluis 2022	Kust 2022	Binnenland 2022
Steun voor toerisme	3,6	3,3	3,3	3,5
Gevoel van trots <i>(psychologische empowerment)</i>	3,8	3,6	3,7	3,7
Ervaren negatieve impact	3,3	3,5	3,6	2,8
Ervaren positieve impact	3,4	3,1	3,3	3,3
Verbondenheid met de gemeenschap <i>(sociale empowerment)</i>	3,3	3,1	3,1	3,2
Betrokkenheid bij besluitvorming <i>(politieke empowerment)</i>	2,6	2,3	2,5	2,6
Inkomsten door toerisme <i>(persoonlijk economisch voordeel)</i>	2,4	2,3	2,3	1,9

Kust: gewogen gemiddelde voor de 4 gemeenten aan de kust waarvoor in 2021 en 2022 voldoende respons is opgehaald (Noord-Beveland, Schouwen-Duiveland, Sluis en Veere).

Binnenland: gewogen gemiddelde voor de 4 gemeenten in het binnenland waarvoor in 2022 voldoende respons is opgehaald, namelijk Borsele, Kapelle, Reimerswaal en Tholen.

SENTIMENT OGENSCHIJNLIJK MEEST POSITIEF IN SLUIS EN MINST POSITIEF IN GROEDE

Tabel 3 laat de gemiddelde scores per element op woonkernniveau zien. Hieruit blijkt dat in Groede de meeste elementen onder het gemeentelijk gemiddelde scoren. De steun voor toerisme is hier dan ook het laagst (3,0). Desondanks is het gevoel van trots (psychologische empowerment) ongeveer hetzelfde als voor de gehele gemeente. In Groede scoort dit een 3,5 terwijl het gemeentelijk gemiddelde een 3,6 is. Ook in Waterlandkerkje, Zuidzande en Hoofdplaat beoordeelt men twee of meer elementen onder gemiddeld.

Woonkern Sluis scoort daarentegen bovengemiddeld positief. Met name de steun voor toerisme (3,7) scoort een stuk hoger dan het gemeentelijke

gemiddelde van 3,3. Ook in Aardenburg en Eede beoordelen respondenten drie van de zeven elementen bovengemiddeld positief. Sluis en Eede zijn de enige kernen waar de ervaren positieve impact hoger scoort dan de ervaren negatieve impact.

Hierbij moet wel worden opgemerkt dat gemiddelde scores geen inzicht geven in de manier waarop de meningen zijn verdeeld. Zo kan een gemiddelde score van 3 zowel worden veroorzaakt doordat alle inwoners neutraal tegenover

de stellingen staan, of doordat de helft van de inwoners het eens is met de stellingen en de andere helft juist oneens.

Om hierin meer inzicht te geven, zoomen we in de hierna volgende paragrafen voor elk element verder in op de bijbehorende stellingen. We beginnen met steun voor toerisme, gevolgd door inkomsten, de drie vormen van empowerment, en tot slot de ervaren impacts.

Tabel 3 Gemiddelde score op de stellingen voor elk element van het RETS model – Resultaten naar woonkern (ongewogen)

Percentage van de respondenten dat het hiermee (helemaal) eens is

Oranje arceringen: opvallende negatieve verschillen ten opzichte van het gemeenlijk gemiddelde.

Groene arceringen: opvallende positieve verschillen ten opzichte van het gemeentelijk gemiddelde.

	Aardenburg	Breskens	Cadzand	Eede	Groede	Hoofdplaat	IJzendijke	Nieuwvliet	Oostburg	Retranchement	Schoondijke	Sluis	Waterl.-kerkje	Zuidzande	Gemeente Sluis
Steun voor toerisme	3,5	3,1	3,2	3,6	3,0	3,1	3,2	3,3	3,3	3,3	3,1	3,7	3,1	3,1	3,3
Gevoel van trots <i>(psychologische empowerment)</i>	3,7	3,6	3,6	3,7	3,5	3,5	3,6	3,7	3,5	3,8	3,7	3,9	3,6	3,5	3,6
Ervaren negatieve impact	3,2	3,8	3,6	3,2	3,8	3,5	3,4	3,5	3,6	3,5	3,5	3,3	3,6	3,7	3,5
Ervaren positieve impact	3,2	3,0	3,0	3,3	2,8	3,0	3,1	3,2	3,1	3,2	3,2	3,4	3,1	3,0	3,1
Verbondenheid met de gemeenschap <i>(sociale empowerment)</i>	3,3	3,0	3,0	3,2	2,8	3,1	3,1	3,1	3,0	3,1	3,1	3,2	2,9	3,0	3,1
Betrokkenheid bij besluitvorming <i>(politieke empowerment)</i>	2,3	2,2	2,3	2,4	2,1	2,4	2,2	2,4	2,3	2,4	2,4	2,5	2,3	2,2	2,3
Inkomsten door toerisme <i>(persoonlijk economisch voordeel)</i>	2,1	2,1	2,6	2,5	1,9	2,1	2,3	2,5	2,0	2,5	2,2	2,6	2,0	2,3	2,3

STEUN VOOR TOERISME

IETS MEER DAN DE HELFT VAN DE INWONERS STEUNT HET TOERISME ACTIEF

In figuur 9 staan de vijf stellingen die horen bij steun voor toerisme, op volgorde van de mate waarin inwoners het ermee eens zijn.

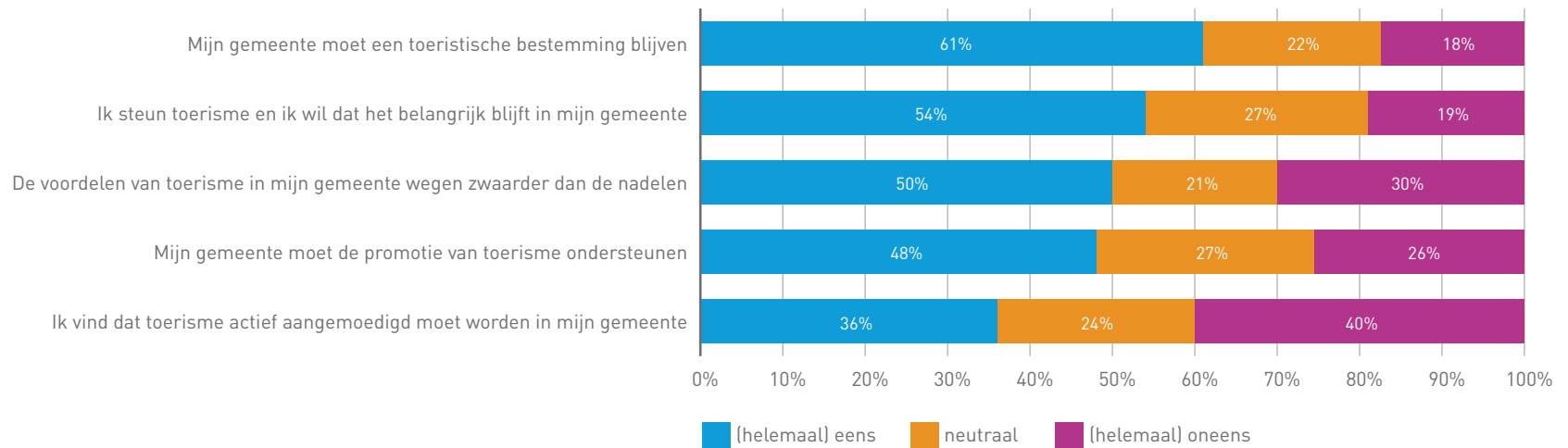
Drie op de vijf inwoners (61%) zijn van mening dat de gemeente Sluis een toeristische bestemming moet blijven. In 2019 was dat nog 71%. Iets meer dan de helft van de inwoners (54%) steunt het toerisme en wil dat het belangrijk blijft in de gemeente. Dit was in 2019 nog 62%. Eén op de vijf inwoners (19%) is het hier mee oneens en spreekt geen steun uit voor toerisme.

Ook vindt de helft van de inwoners (50%) dat de voordelen van het toerisme zwaarder wegen dan de nadelen. In 2019 was 60% het eens met deze stelling. Ongeveer een derde (30%) is het met deze stelling oneens.

Iets minder dan de helft (48%) vindt dat de gemeente de promotie van toerisme moet ondersteunen. Daarbij vindt iets meer dan een derde (36%) dat toerisme actief aangemoedigd moet worden. Een iets grotere groep (40%) kan zich daar juist niet vinden.

Daarnaast zien we dat een vijfde tot een kwart van de inwoners neutraal tegenover deze stellingen staat. Zij steunen het toerisme niet per se, maar zijn er ook niet op tegen.

Figuur 9 Stellingen over steun voor toerisme – Resultaten voor de gemeente Sluis (gewogen)

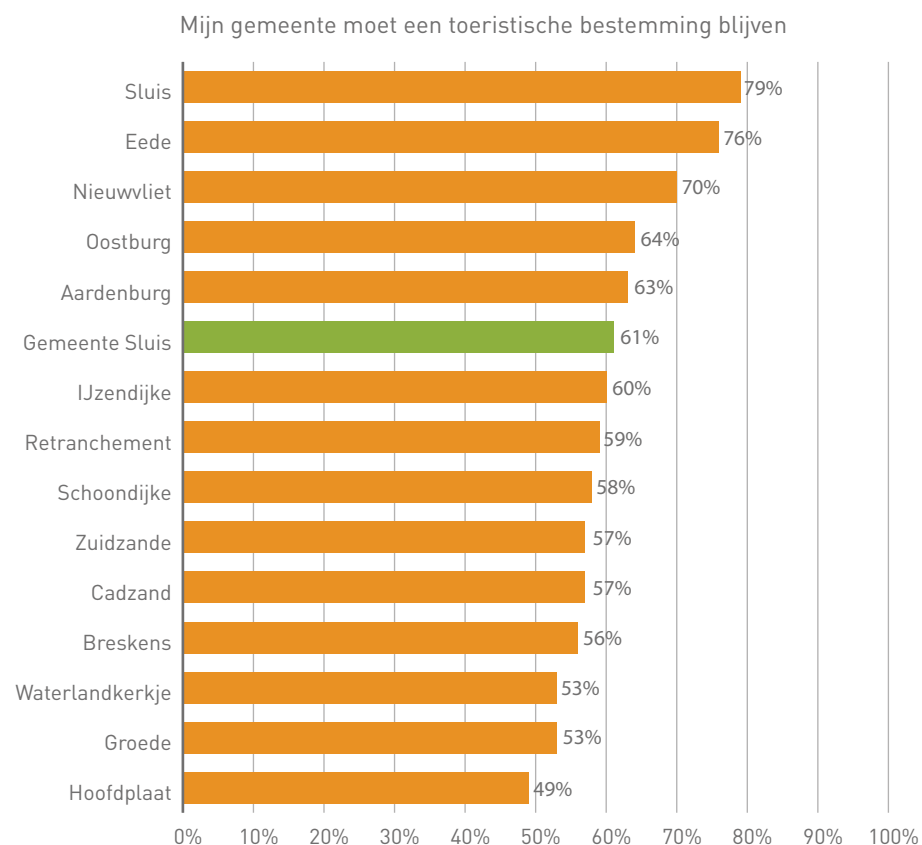
STEUN VOOR TOERISME HET HOOGST IN SLUIS EN EEDE; GROEDE EN WATERLANDKERKJE SCOREN RELATIEF LAAG

Figuur 10 laat zien dat in alle kernen meer dan de helft van de inwoners van mening is dat de gemeente Sluis een toeristische bestemming moet blijven. Alleen in Hoofdplaat is dat net iets minder (49%). Daarentegen is in de kernen Sluis (79%) en Eede (76%) meer dan driekwart van de respondenten het eens met deze stelling. In zes kernen steunt minder dan de helft van de inwoners het toerisme actief (figuur 11). In Waterlandkerkje en Schoondijke zijn relatief de minste inwoners het eens met de stelling 'ik steun toerisme en ik wil dat het belangrijk blijft in mijn gemeente' (40%). Ook hier scoren de kernen Eede (73%) en Sluis weer het hoogst (68%).

Figuur 12 laat zien dat in de meeste kernen minder dan de helft van de respondenten vindt dat de voordelen van toerisme zwaarder wegen dan de nadelen. Opvallend genoeg is dat ook het geval in Eede (49%), terwijl deze kern bij de andere stellingen juist in de top 2 staat. Daarentegen scoort Schoondijke hier juist bovengemiddeld, terwijl deze kern op de andere stellingen onder gemiddeld scoort. De kern Sluis voert ook hier de lijst weer aan: 70% van de respondenten is daar van mening dat de voordelen zwaarder wegen dan de nadelen, gevolgd door Nieuwvliet (55%). In Groede en Waterlandkerkje is men relatief het minst vaak van die mening, daar is respectievelijk slechts 38% en 40% van de respondenten het hiermee eens.

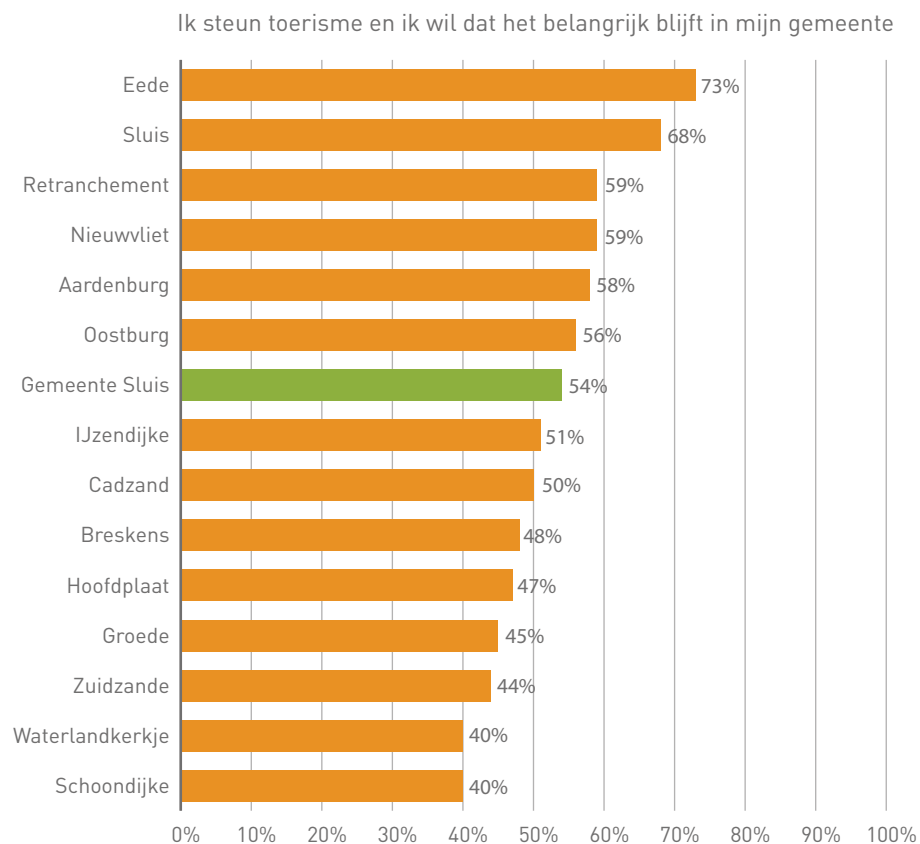
In Waterlandkerkje zijn relatief gezien ook de minste respondenten van mening dat de gemeente de promotie van toerisme moet ondersteunen (36%, zie figuur 13) en dat het toerisme actief aangemoedigd moet worden (20%, zie figuur 14). Alleen in de kern Sluis is meer dan de helft van de inwoners (52%) het eens met die laatste stelling.

Figuur 10 Stelling over steun voor toerisme – Resultaten naar woonkern (ongewogen)
Percentage van de respondenten dat het hiermee (helemaal) eens is

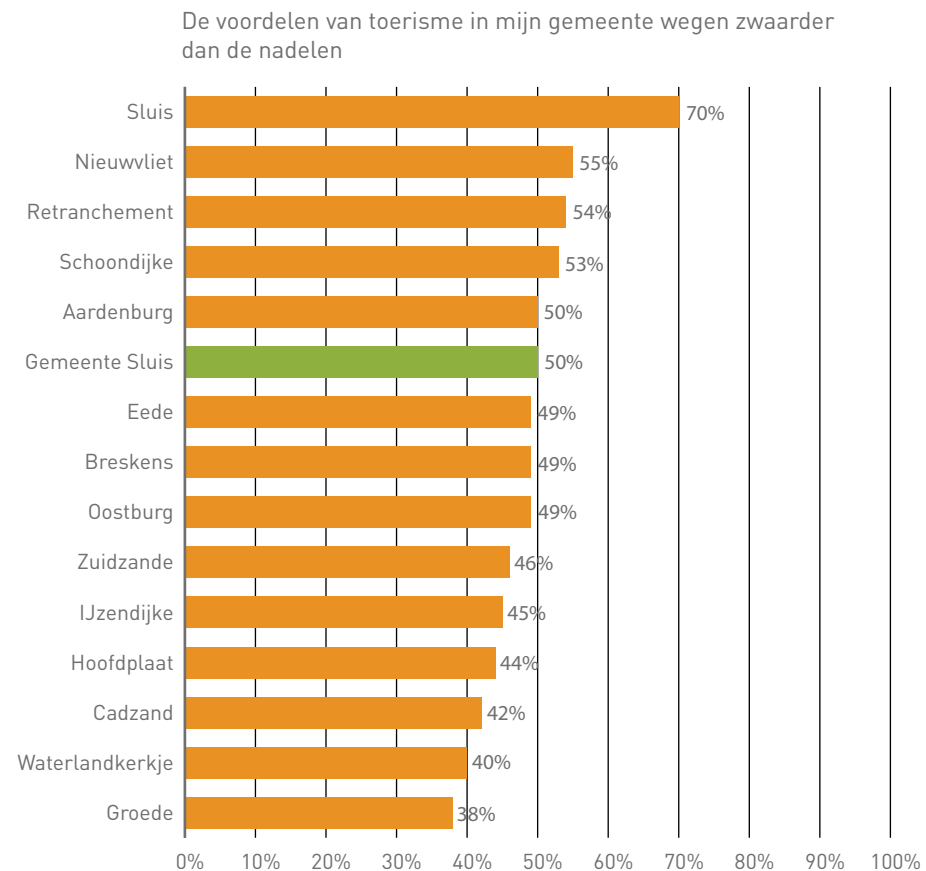
Figuur 11 Stelling over steun voor toerisme – Resultaten naar woonkern (ongewogen)

Percentage van de respondenten dat het hiermee (helemaal) eens is

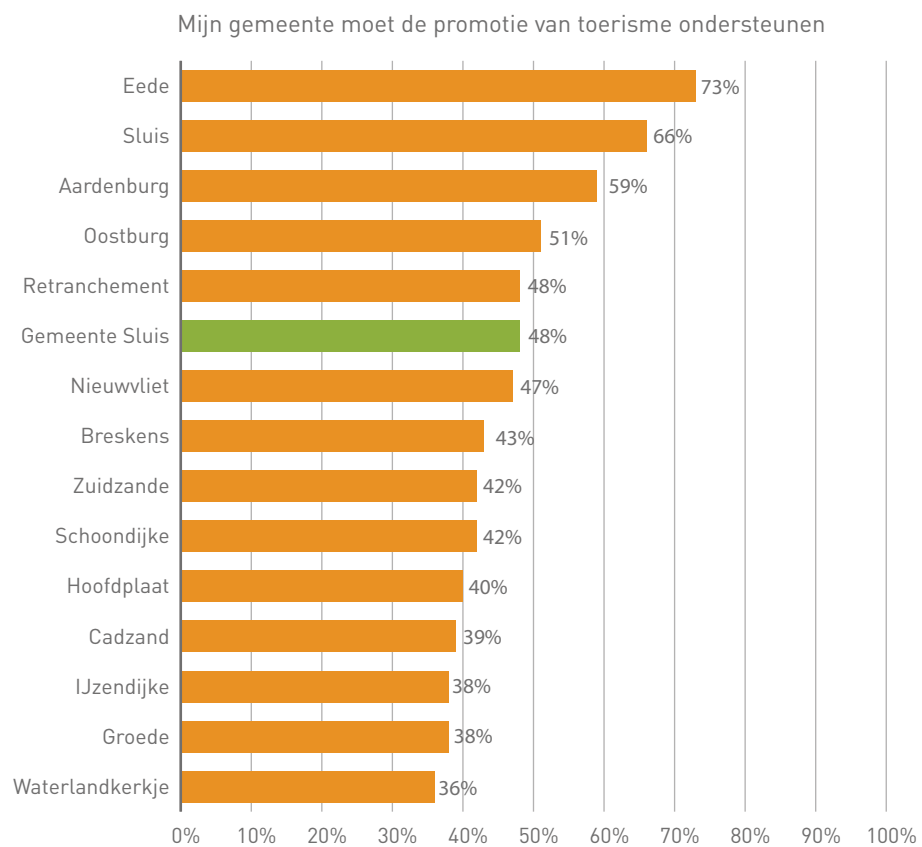
Figuur 12 Stelling over steun voor toerisme – Resultaten naar woonkern (ongewogen)

Percentage van de respondenten dat het hiermee (helemaal) eens is

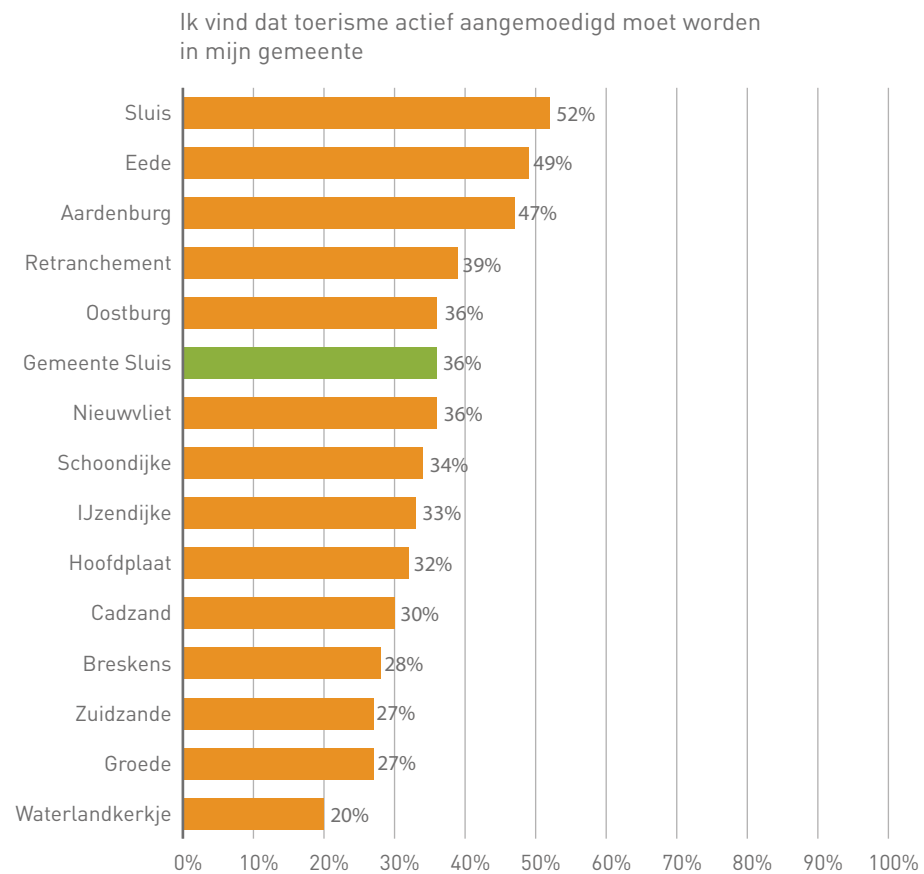
Figuur 13 Stelling over steun voor toerisme – Resultaten naar woonkern (ongewogen)

Percentage van de respondenten dat het hiermee (helemaal) eens is

Figuur 14 Stelling over steun voor toerisme – Resultaten naar woonkern (ongewogen)

Percentage van de respondenten dat het hiermee (helemaal) eens is

INKOMSTEN / ECONOMISCH VOORDEEL

MEERDERHEID INWONERS ERVAART GEEN DIRECTE ECONOMISCHE VOORDELEN VAN HET TOERISME

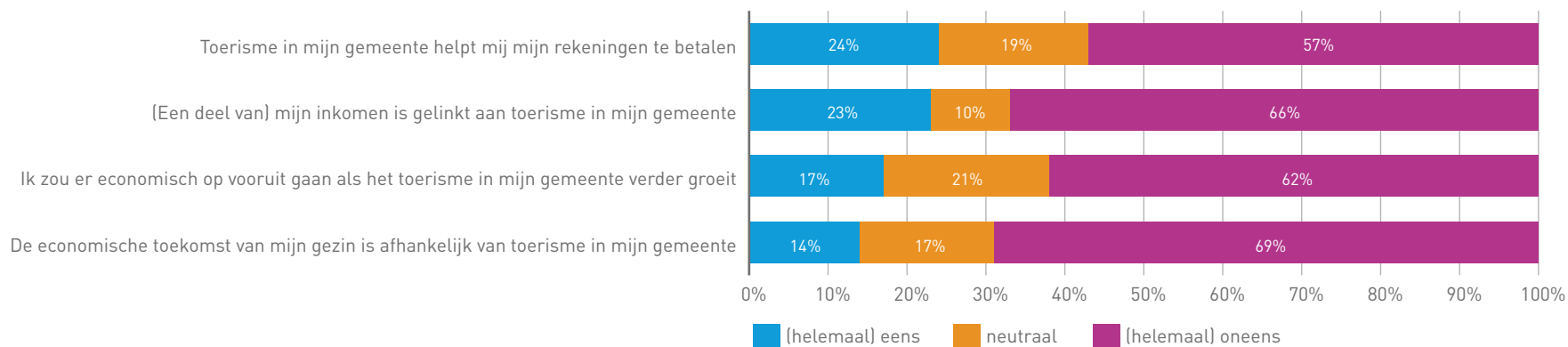
In figuur 15 staan de vier stellingen die meten in hoeverre inwoners van mening zijn dat het toerisme hun economische situatie positief beïnvloedt.

Wat vooral opvalt is dat de meeste inwoners het oneens zijn met alle stellingen. De meeste inwoners ervaren dus geen directe economische voordelen van het toerisme. De stelling 'de economische toekomst van mijn gezin is afhankelijk

van toerisme in mijn gemeente', scoort het laagst. Slechts 14% van de inwoners is het hiermee eens. De overgrote meerderheid, 69%, is het ermee oneens, waarvan 38% helemaal oneens.

Met de stelling 'toerisme in mijn gemeente helpt mij mijn rekeningen te betalen' zijn de meeste inwoners het eens, namelijk 24%. Dit is iets minder dan in 2019, toen gaf 27% van de inwoners dit nog aan. De meerderheid, namelijk 57% van de inwoners, is het hiermee oneens.

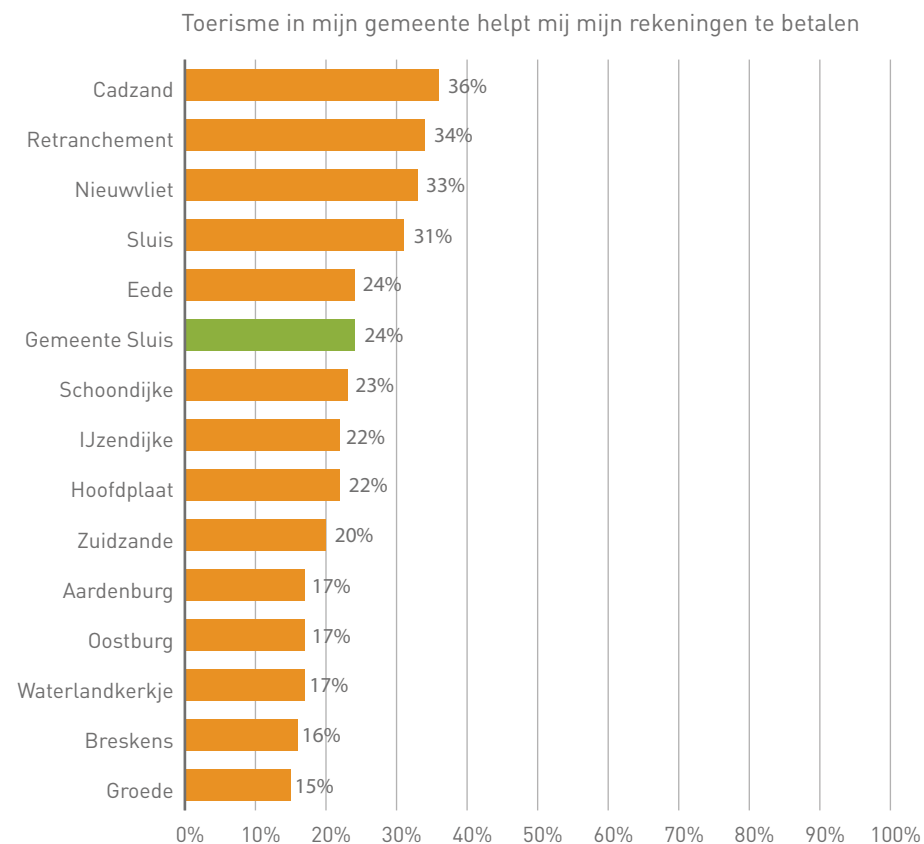
Figuur 15 Stellingen over de invloed van toerisme op de economische situatie van inwoners – Resultaten voor de gemeente Sluis (gewogen)

ECONOMISCH PROFIJT VOORAL ERVAREN IN CADZAND, RETRANCHEMENT EN NIEUWLIET; IN GROEDE JUIST HET MINST

In figuur 16 zien we voor elke woonkern in hoeverre het toerisme inwoners helpt hun rekeningen te betalen. Daaruit blijkt dat in Cadzand (36%), Retranchement (34%) en Nieuwliet (33%) ten minste een derde van de respondenten economisch profijt ondervindt van het toerisme. In Groede (15%) is dat het minst vaak het geval en ook in Breskens (16%), Waterlandkerkje (17%), Oostburg (17%) en Aardenburg (17%) geeft minder dan één op de vijf inwoners dit aan.

Figuur 16 Uitgelichte stelling over de invloed van toerisme op de economische situatie van inwoners – Resultaten naar woonkern (ongewogen)
Percentage van de respondenten dat het hiermee (helemaal) eens is

GEVOEL VAN TROTS

BIJNA DRIEKWART IS MEDE DOOR TOERISME TROTSE INWONER VAN ZEELAND

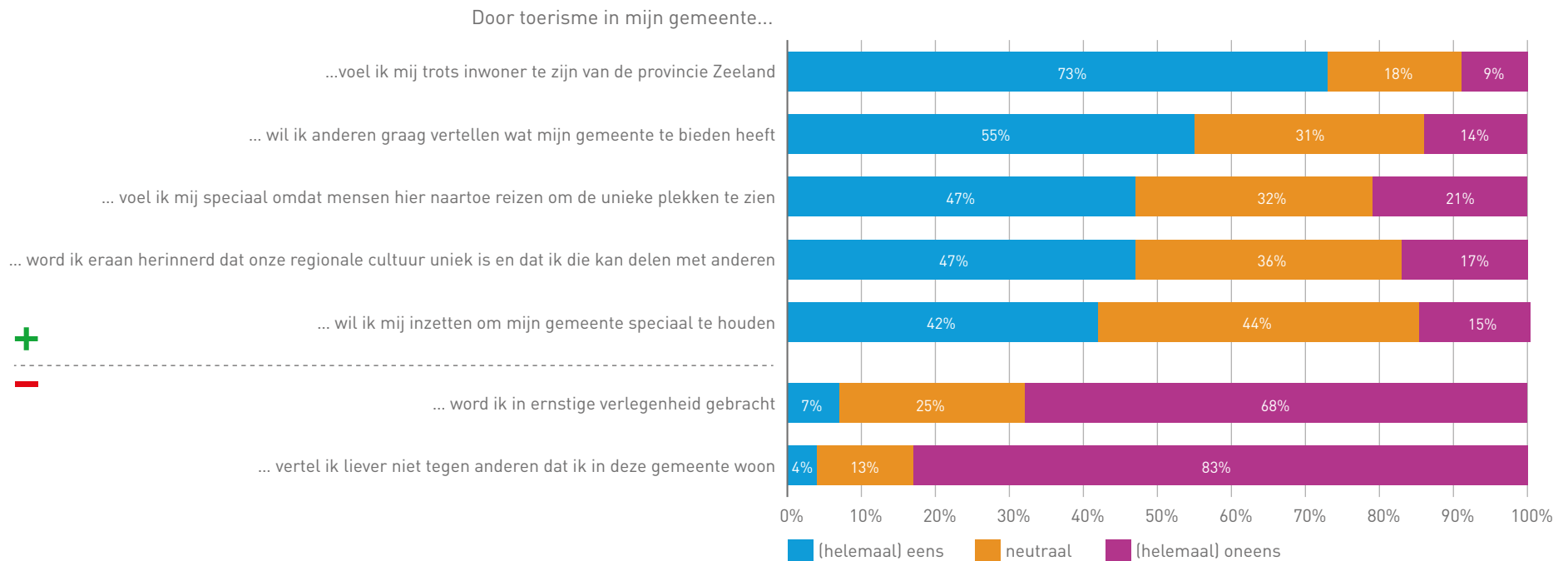
In figuur 17 staan eerst de vijf positief geformuleerde stellingen die meten in hoeverre inwoners een gevoel van trots ervaren door toerisme, gevolgd door de twee negatief geformuleerde stellingen.

Maar liefst 73% van de inwoners van de gemeente Sluis is mede door toerisme trots om inwoner te zijn van de provincie Zeeland. Bijna één op de drie inwoners (30%) is het daar zelfs helemaal mee eens. De andere positief geformuleerde stellingen scoren een stuk lager. Iets meer dan de helft van de inwoners (55%) wil door het toerisme anderen graag vertellen wat de gemeente te bieden heeft, ten opzichte van 67% in 2019. Iets minder dan helft (47%) voelt zich speciaal

doordat toeristen naar Sluis komen en wordt door toerisme herinnerd aan de unieke regionale cultuur. Twee op de vijf inwoners (42%) wil zich mede door toerisme inzetten om de gemeente speciaal te houden. Opvallend vaak geven inwoners aan neutraal te staan tegenover deze stellingen. Wat betreft de laatste stelling is dit zelfs 44%.

Toerisme kan ook averechts werken op het gevoel van trots. Zo kunnen inwoners door toerisme bijvoorbeeld juist ook in verlegenheid worden gebracht. In de gemeente Sluis is hier nauwelijks sprake van. Slechts 7% geeft aan dat dit het geval is. Daarbij wil 4% door toerisme liever niet vertellen dat men in de gemeente Sluis woont.

Figuur 17 Stellingen over een gevoel van trots door toerisme – Resultaten voor de gemeente Sluis (gewogen)

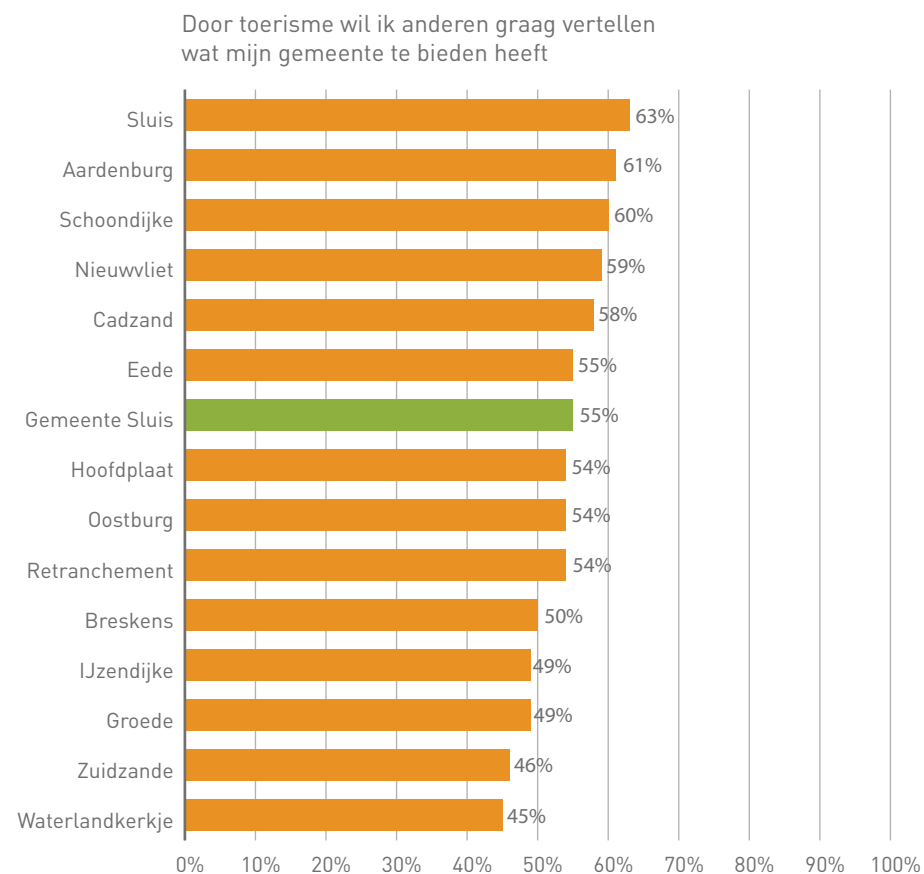

IN DE KERNEN SLUIS, AARDENBURG EN SCHOONDIJKE VERTELLEN INWONERS ANDEREN HET LIEFST WAT DE GEMEENTE TE BIEDEN HEEFT

In figuur 18 is te zien dat er verschillen zijn tussen woonkernen als het gaat om de mate waarin men anderen graag vertelt wat de gemeente Sluis te bieden heeft. Deelnemers uit de woonkernen Sluis (63%), Aardenburg (61%) en Schoondijke (60%) doen dat in vergelijking met andere woonkernen het liefst. Dat terwijl Schoondijke op veel van de hiervoor behandelde onderwerpen juist onder gemiddeld scoort. In de kernen IJzendijke, Groede, Zuidzande en Waterlandkerkje is daarentegen minder dan de helft het eens met deze stelling.

Figuur 18 Uitgelichte stelling over een gevoel van trots door toerisme – Resultaten naar woonkern (ongewogen)

Percentage van de respondenten dat het hiermee (helemaal) eens is

Verbondenheid met de gemeenschap

BIJDRAGE VAN TOERISME AAN SOCIALE VERBONDENHEID BEPERKT ERVAREN

In figuur 19 staan eerst de drie positief geformuleerde stellingen die meten in hoeverre toerisme volgens inwoners het gevoel van verbondenheid met de gemeenschap stimuleert, gevolgd door de drie negatief geformuleerde stellingen over dit onderwerp.

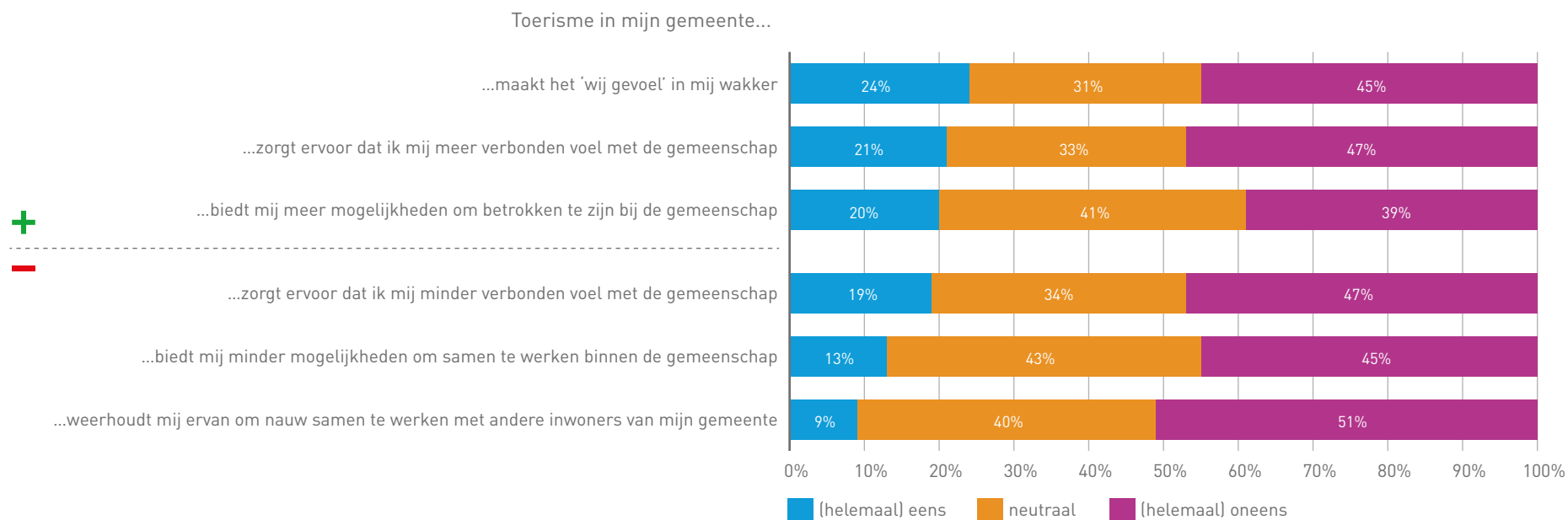
Inwoners van de gemeente Sluis ervaren door toerisme over het algemeen slechts beperkt een sterkere verbondenheid met de gemeenschap. Een vierde (24%) geeft aan dat toerisme het 'wij gevoel' in hen wakker maakt en een vijfde (21%) voelt zich door toerisme meer verbonden met de gemeenschap.

In 2019 was dat nog 26%. Eén op de vijf inwoners (20%) is van mening dat toerisme hen meer mogelijkheden biedt om betrokken te zijn bij de gemeenschap.

Aan de andere kant kan toerisme ook zorgen voor een vermindering van het gemeenschapsgevoel. Een vijfde (19%) geeft aan dat toerisme hen ervan weerhoudt om nauw samen te werken met andere inwoners.

Tot slot staat een derde tot twee vijfde neutraal tegenover dit onderwerp.

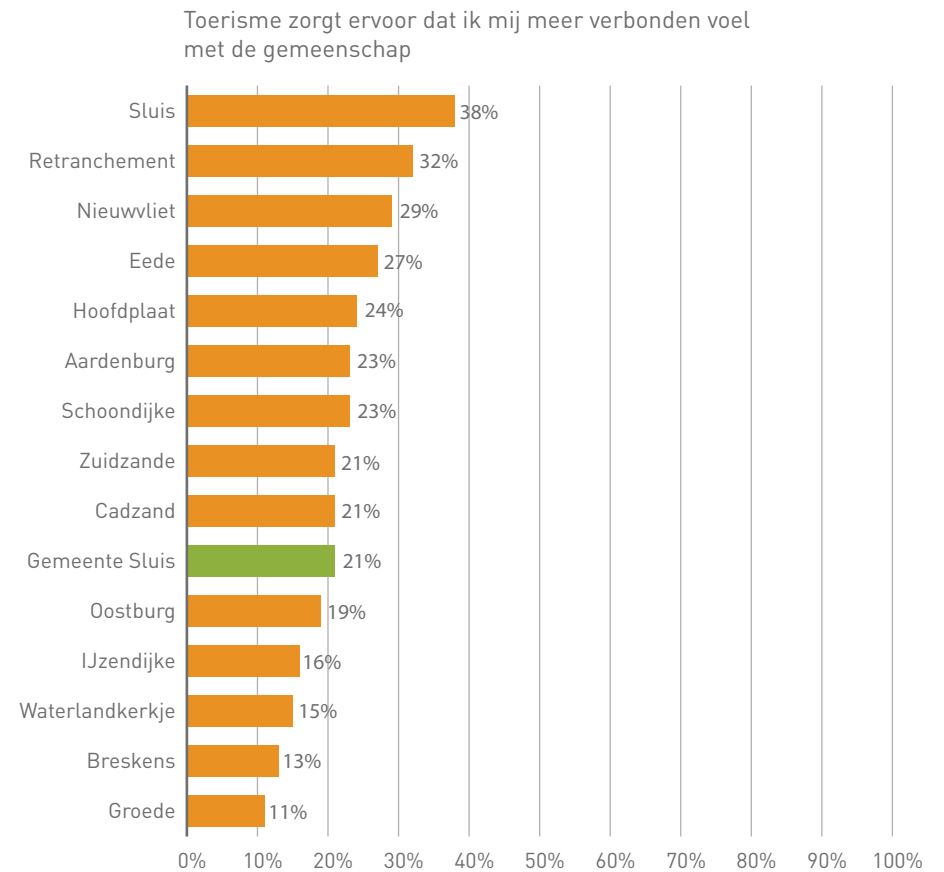
Figuur 19 Stellingen over de invloed van toerisme op sociale verbondenheid – Resultaten voor de gemeente Sluis (gewogen)

GEVOEL VAN VERBONDENHEID DOOR TOERISME IN DE KERN SLUIS MEER DAN DRIE KEER ZO VAAK ERVAREN ALS IN GROEDE

Figuur 20 laat zien dat deelnemende inwoners uit Breskens (13%) en Groede (11%) zich door toerisme het minst vaak extra verbonden voelen met de gemeenschap. Zeven kernen scoren juist boven het gemeentelijke gemiddelde van 21%. In woonkern Sluis is zelfs 38% het eens met de stelling 'toerisme zorgt ervoor dat ik mij meer verbonden voel met de gemeenschap'. Dat is ruim drie keer zo veel als in Groede.

Figuur 20 Uitgelichte stelling over de invloed van toerisme op sociale verbondenheid – Resultaten naar woonkern (ongewogen)
Percentage van de respondenten dat het hiermee (helemaal) eens is

BETROKKENHEID BIJ BESLUITVORMING

DRIE OP DE VIJF INWONERS ZEGT GEEN STEM TE HEBBEN IN HET TOERISTISCH-RECREATIEVE BELEID

In figuur 21 staan eerst de vier positief geformuleerde stellingen die meten in hoeverre inwoners van mening zijn dat zij een stem hebben in de besluitvorming over toeristisch-recreatieve ontwikkelingen, gevolgd door de twee negatief geformuleerde stellingen over dit onderwerp.

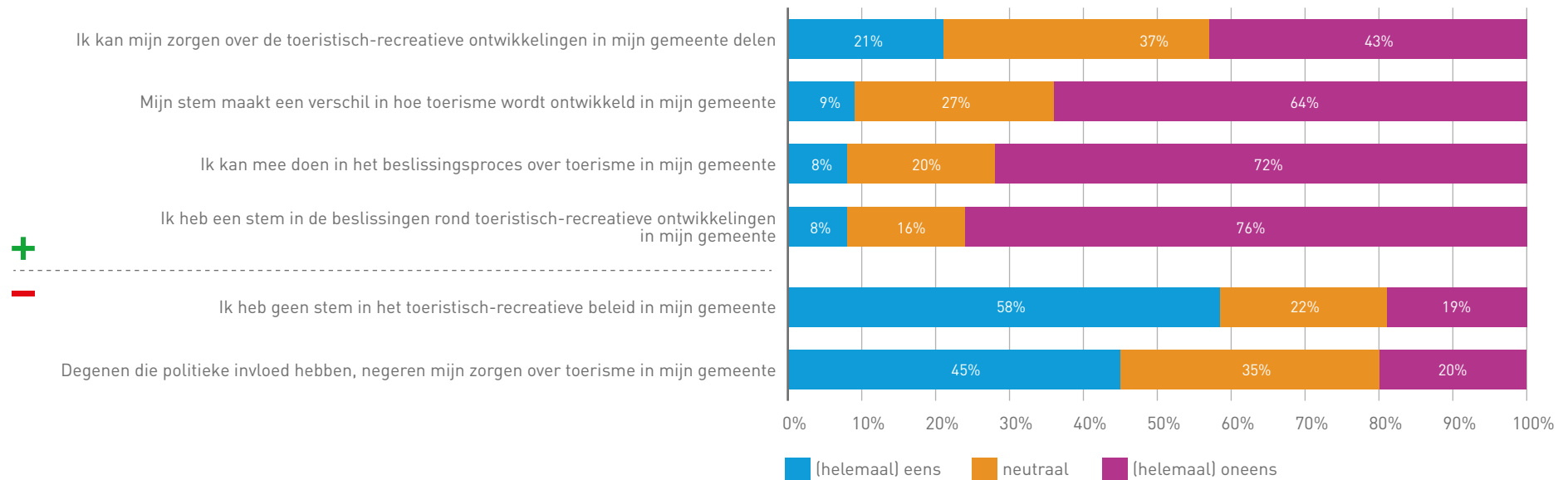
Het gevoel van mee doen en een stem te hebben in besluitvorming over toerisme, scoort laag. We zagen dit in het gemiddelde en ook in de afzonderlijke stellingen zien we dit terug. Minder dan één op de tien inwoners (8%) is van mening een stem te hebben in de beslissingen rond toeristisch-recreatieve

ontwikkelingen in de gemeente. In 2019 waren dat er nog iets meer (13%). Ruim driekwart (76%) is het hiermee oneens, waarvan 35% zelfs helemaal oneens.

Bij de negatief geformuleerde stellingen zien we dat bijna drie op de vijf inwoners (58%) het gevoel heeft geen stem te hebben in het toeristisch-recreatieve beleid van de gemeente Sluis.

Ten slotte valt op dat één op de vijf inwoners (21%) vindt dat zij hun zorgen kunnen delen, terwijl een meer dan twee keer zo grote groep (45%) het gevoel heeft dat deze zorgen genegeerd worden door de politiek.

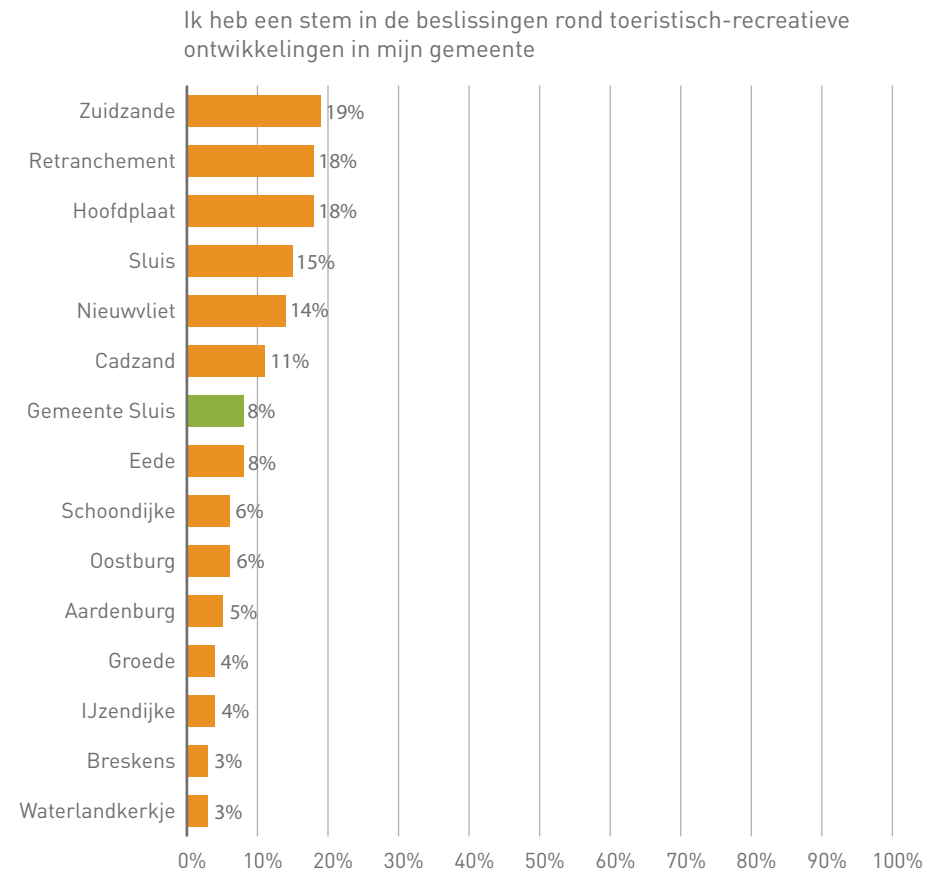
Figuur 21 Stellingen over betrokkenheid bij besluitvorming over toerisme – Resultaten voor de gemeente Sluis (gewogen)

IN GROEDE, IJZENDIJKE, BRESKENS EN WATERLANDKERKJE HEEFT MINDER DAN ÉÉN OP DE TWINTIG RESPONDENTEN GEVOEL EEN STEM TE HEBBEN

In de woonkernen Zuidzande (19%), Retranchement (18%) en Hoofdplaat (18%) heerst onder de deelnemers aan het onderzoek relatief gezien een sterker gevoel een stem te hebben in de beslissingen rond toeristisch-recreatieve ontwikkelingen in Sluis. In Groede (4%), IJzendijke (4%), Breskens (3%) en Waterlandkerkje (3%) heerst dit gevoel juist relatief weinig en is minder dan één op de twintig respondenten het daarmee eens.

Figuur 22 Stellingen over een gevoel van trots door toerisme – Resultaten naar woonkern (ongewogen)
Percentage van de respondenten dat het hiermee (helemaal) eens is

ERVAREN POSITIEVE IMPACT

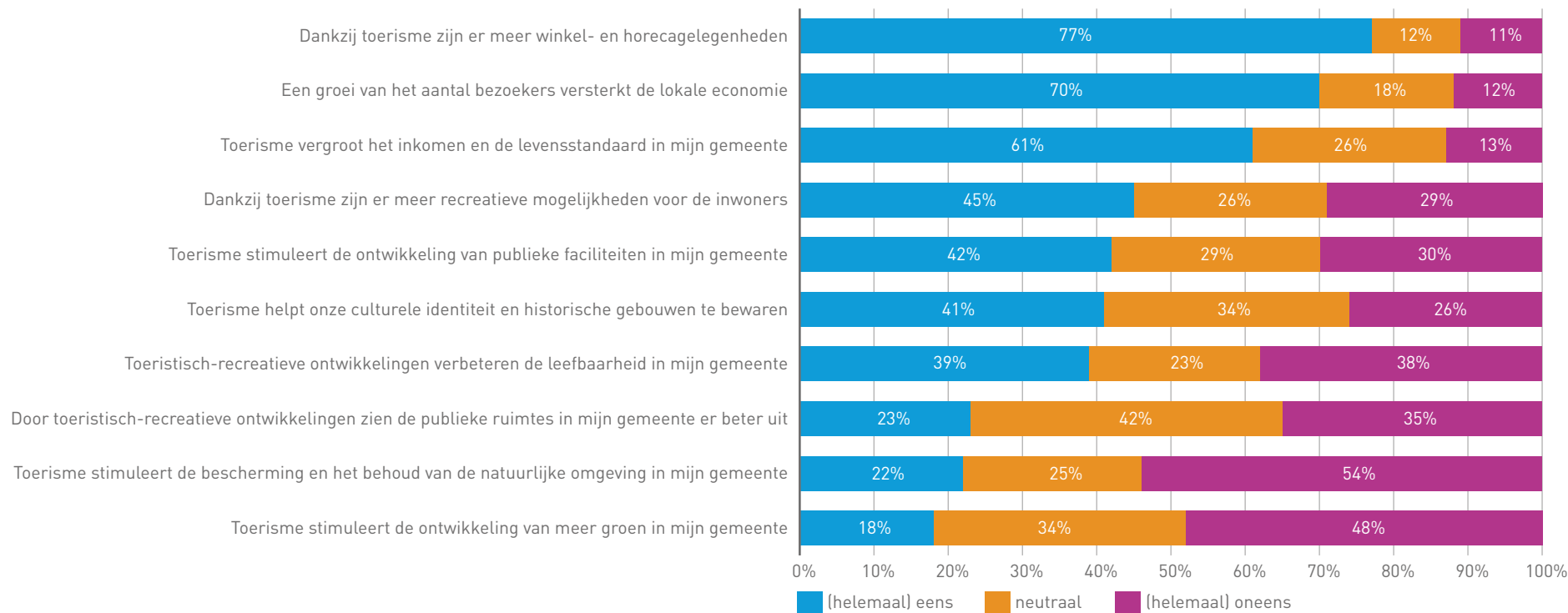
GROTER HORECA- EN WINKELAANBOD MEEST ERVAREN POSITIEVE IMPACT

In figuur 23 zien we welke positieve effecten van het toerisme inwoners uit de gemeente Sluis ervaren. Meer dan drie vierde (77%) geeft aan dat er dankzij toerisme meer winkel- en horecagelegenheden zijn. Eén op de vijf inwoners (21%) is het daar zelfs helemaal mee eens. Van de tien positieve effecten van toerisme waarnaar gevraagd is, wordt deze door de meeste inwoners ervaren. Daarna volgen de versterking van de lokale economie (70%) en een vergroting van het inkomen en de levensstandaard (61%).

Het laagst scoren de kwaliteit van publieke ruimtes, behoud van de natuurlijke omgeving en de ontwikkeling van meer groen in de gemeente. Met deze stellingen zijn meer inwoners het oneens, dan eens.

Alle positieve impacts werden in 2019 door meer inwoners ervaren dan in 2022. De grootste verschillen zien we in hoeverre men van mening dat toerisme de ontwikkeling van publieke faciliteiten stimuleert. In 2019 was nog bijna twee derde het eens met deze stelling (60%). Ook zijn minder inwoners van mening dat toerisme bijdraagt aan meer recreatieve mogelijkheden voor inwoners. Ook met deze stelling was in 2019 nog 60% van de inwoners het eens.

Figuur 23 Stellingen over positieve effecten van toerisme – Resultaten voor de gemeente Sluis (gewogen)

POSITIEVE EFFECTEN VAKER ERVAREN IN SLUIS EN EEDE; MINDER VAAK IN HOOFDPLAAT EN GROEDE

Tabel 4 toont per woonkern en per type positieve impact het percentage respondenten dat vindt dat toerisme hier een bijdrage aan levert. Hieruit blijkt dat veel van de positieve effecten in de kern Sluis bovengemiddeld sterk ervaren worden. Dit geldt voornamelijk voor meer winkel- en horecagelegenheden (92%) en versterking van de lokale economie (80%). Ook in Schoondijke is 92% het eens met de stelling 'dankzij toerisme zijn er meer winkel- en horecagelegenheden'. In Cadzand (67%), Zuidzande (64%) en Aardenburg (61%) wordt dit juist minder vaak ervaren. In Groede (58%), Hoofdplaat (57%) en Zuidzande (51%) is men daarnaast juist minder vaak van mening dat toerisme de lokale economie versterkt.

In Eede wordt de bijdrage van toerisme aan recreatieve mogelijkheden voor inwoners (55%), de kwaliteit van de publieke ruimtes (39%) en de ontwikkeling van groen (29%) relatief sterk ervaren.

In Hoofdplaat worden vier van de positieve effecten opvallend minder sterk ervaren, in Groede drie en in Cadzand, Breskens en Zuidzande twee. Van de effecten die nog niet genoemd zijn, valt het behoud van de culturele identiteit en het erfgoed hier op: in Breskens (23%), Cadzand (28%) en Hoofdplaat (31%) is men relatief minder vaak van mening dat toerisme hieraan bijdraagt.

Tabel 4 Positieve effecten van toerisme – Resultaten naar woonkern (ongewogen)

Percentage van de respondenten dat het hiermee (helemaal) eens is

Oranje arceringen: opvallende negatieve verschillen ten opzichte van het gemeenlijk gemiddelde

Groene arceringen: opvallende positieve verschillen ten opzichte van het gemeentelijk gemiddelde

	Aardenburg	Breskens	Cadzand	Eede	Groede	Hoofdplaat	IJzendijke	Nieuwvliet	Oostburg	Retranchement	Schoondijke	Sluis	Waterl.-kerkje	Zuidzande	Gemeente Sluis
Meer winkel- en horecagelegenheden	61%	81%	67%	69%	74%	68%	73%	76%	79%	68%	92%	92%	77%	64%	77%
Sterkere lokale economie	70%	73%	62%	76%	58%	57%	67%	73%	65%	73%	72%	80%	65%	51%	70%
Groter inkomen en levensstandaard	56%	65%	57%	65%	51%	56%	56%	70%	63%	59%	70%	68%	60%	59%	61%
Meer recreatieve mogelijkheden voor inwoners	40%	44%	38%	55%	37%	35%	41%	51%	46%	52%	47%	49%	47%	44%	45%
Stimulans publieke faciliteiten	39%	38%	34%	45%	32%	35%	36%	50%	42%	52%	49%	46%	45%	34%	42%
Behoud culturele identiteit en erfgoed	64%	23%	28%	49%	35%	31%	44%	46%	39%	45%	40%	58%	34%	40%	41%
Verbetering leefbaarheid	39%	37%	31%	44%	30%	29%	40%	47%	36%	39%	38%	52%	33%	30%	39%
Hogere kwaliteit publieke ruimtes	29%	13%	26%	39%	16%	21%	22%	26%	14%	27%	20%	38%	18%	24%	23%
Behoud van de natuurlijke omgeving	22%	14%	24%	29%	18%	15%	18%	25%	24%	29%	21%	37%	17%	23%	22%
Stimulans voor ontwikkeling van groen	18%	13%	18%	29%	19%	21%	15%	16%	20%	27%	12%	31%	15%	23%	18%

ERVAREN NEGATIEVE IMPACT

TOENAME VAN VERKEERSPROBLEMEN MEEST ERVAREN NEGATIEVE IMPACT

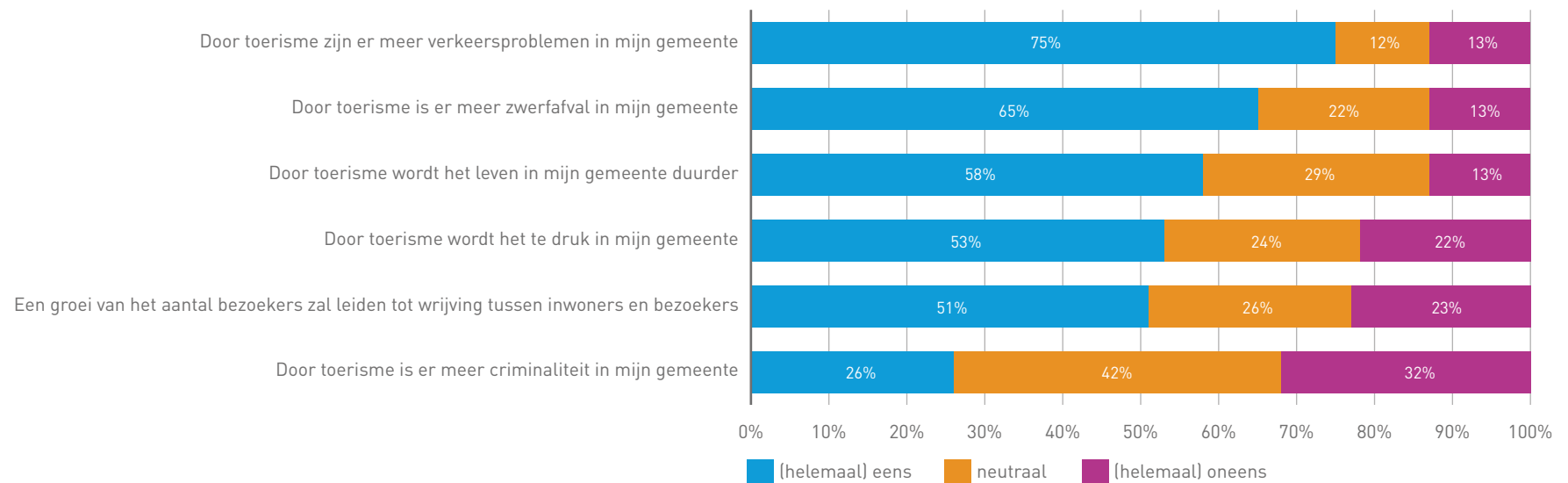
In figuur 24 zien we welke negatieve effecten van toerisme de inwoners uit de gemeente Sluis ervaren.

Allereerst valt op dat over het algemeen de negatieve effecten van toerisme sterker gevoeld worden dan de positieve effecten van toerisme. Van de negatieve effecten wordt een toename van verkeersproblemen het vaakst ervaren (75%, waarvan 35% helemaal mee eens) gevolgd door meer zwerfafval (65%).

Daarnaast ervaart meer dan de helft van de inwoners dat door toerisme het leven duurder wordt (58%), dat het door toerisme te druk wordt (53%) en dat een groei van het aantal bezoekers zal leiden tot wrijving (51%). Een kwart (26%) heeft het gevoel dat er door toerisme meer criminaliteit is in de gemeente Sluis. Daarentegen is 32% het daarmee oneens.

Wanneer we kijken naar de cijfers van 2019 zien we dat nu vooral de wrijving tussen inwoners en bezoekers meer wordt ervaren. In 2019 leefde dit nog onder 37% van de inwoners en was 42% van mening dat het door toerisme te druk werd. Verder worden de verkeersproblemen nu sterker ervaren; in 2019 ervoer 67% deze.

Figuur 24 Stellingen over negatieve effecten van toerisme – Resultaten voor de gemeente Sluis (gewogen)

NEGatieve EFFECTEN MEEST GEVOELD IN BRESKENS EN GROEDE; MINST IN AARDENBURG EN EEDE

Tabel 5 laat per woonkern en per type negatieve impact het percentage respondenten zien dat vindt dat toerisme hier een bijdrage aan levert. We zien hierin relatief grote verschillen tussen de woonkernen. Een aantal negatieve effecten wordt met name door deelnemende inwoners uit Breskens en Groede bovengemiddeld vaak ervaren. In beide kernen gaat het om verkeersproblemen (85% en 87%) en drukte (69% en 68%). In Breskens hebben respondenten bovendien ook vaker het gevoel dat er door toerisme meer zwerfafval (77%) en

criminaliteit (36%) is. In Groede ervaart men dan weer relatief vaak wrijving tussen inwoners en bezoekers (65%). Dat is ook het geval in Waterlandkerkje (65%) en Zuidzande (64%), terwijl dit in de kernen Eede (31%), Sluis (34%) en Aardenburg (34%) juist relatief minder vaak wordt ervaren. De meningen over dit onderwerp lijken het meest verdeeld, aangezien drie kernen hierop opvallend hoog scoren en drie andere kernen juist opvallend laag.

In de woonkernen Aardenburg en Eede worden sowieso juist veel van de negatieve effecten minder sterk dan gemiddeld ervaren.

Tabel 5 Negatieve effecten van toerisme – Resultaten naar woonkern (ongewogen)

Percentage van de respondenten dat het hiermee (helemaal) eens is

Oranje arceringen: opvallende negatieve verschillen ten opzichte van het gemeenlijk gemiddelde

Groene arceringen: opvallende positieve verschillen ten opzichte van het gemeentelijk gemiddelde

	Aardenburg	Breskens	Cadzand	Eede	Groede	Hoofdpijld	IJzendijske	Nieuwvliet	Oostburg	Retranchement	Schoon-dijke	Sluis	Waterl.-kerkje	Zuidzande	Gemeente Sluis
Toename verkeersproblemen	60%	85%	71%	53%	87%	72%	65%	80%	79%	79%	72%	80%	77%	86%	75%
Toename zwerfafval	59%	77%	63%	59%	63%	66%	58%	59%	65%	55%	68%	66%	68%	61%	65%
Duurder levensonderhoud	44%	64%	73%	35%	66%	67%	60%	45%	53%	64%	57%	51%	53%	66%	58%
Door toerisme wordt het te druk	41%	69%	54%	31%	68%	53%	47%	59%	52%	48%	60%	44%	67%	60%	53%
Wrijving tussen inwoners en bezoekers	34%	56%	55%	31%	65%	55%	51%	52%	55%	50%	51%	34%	65%	64%	51%
Meer criminaliteit	13%	36%	28%	24%	30%	29%	18%	23%	26%	13%	40%	24%	25%	20%	26%

VERKLARENDE FACTOREN

Welke factoren spelen nu een rol in de mate van steun? Als we dat inzichtelijk hebben, kunnen overheden en andere betrokken partijen beter bepalen waar ze op in kunnen zetten om de steun voor toerisme te vergroten. In dit hoofdstuk presenteren we de resultaten van de analyse voor alle deelnemende gemeenten samen. Tot slot geven we een korte beschouwing van factoren die mogelijk een rol hebben gespeeld in de daling van de steun voor toerisme sinds 2019.

INVLOED VAN ACHTERGRONDKENMERKEN: ALLEEN OF MEN WERKZAAM IS IN DE SECTOR HEEFT SIGNIFICANTE INVLOED

Met behulp van een regressieanalyse hebben we gekeken in hoeverre de achtergrondkenmerken van inwoners van invloed zijn op de mate waarin zij het toerisme steunen. Onderdeel van de analyse waren wel of niet werkzaam in de toeristische sector, wel of niet geboren in Zeeland, aantal jaren woonachtig in Zeeland, leeftijd en geslacht.

Uit de analyse blijkt dat van al deze achtergrondkenmerken alléén het kenmerk wel / niet werkzaam in de toeristische sector een belangrijke invloed heeft op de mate van steun voor toerisme. Een inwoner die in de toeristische sector werkt, is over het algemeen meer geneigd om het toerisme te steunen dan een inwoner die niet in de sector werkt. Dit kenmerk heeft, naast invloed op steun voor toerisme, óók invloed op de andere zes elementen van het RETS-model. Oftewel een inwoner die in de toeristische sector werkt, voelt door toerisme ook een sterkere mate van trots, sociale verbondenheid en betrokkenheid bij besluitvorming. Bovendien ervaart een inwoner die in de toeristische sector werkt in meerdere mate de positieve effecten en in mindere mate de negatieve effecten van het toerisme dan een inwoner die niet in de sector werkt.

Voor alle andere genoemde achtergrondkenmerken geldt dat deze niet aantoonbaar van invloed zijn op de steun voor toerisme of de andere elementen uit het RETS-model.

VERBAND MET ANDERE ELEMENTEN UIT HET RETS-MODEL: ERVAREN POSITIEVE IMPACT HEEFT STERKSTE RELATIE MET STEUN

We hebben ook gekeken welke elementen uit het RETS-model het sterkste verband vertonen met steun voor toerisme. In tabel 6 staan de zes elementen

op volgorde van sterkte van het verband. Ook hebben we aangegeven of het verband positief of negatief is.

Zoals verwacht blijkt uit de tabel dat inwoners die veel voordelen van het toerisme ervaren, meer geneigd zijn om het toerisme te steunen en inwoners die veel negatieve effecten ervaren juist minder. Daarbij valt op dat het verband tussen ervaren positieve impact en steun voor toerisme sterker is dan het verband tussen ervaren negatieve impact en steun voor toerisme. Ook de mate waarin inwoners zich door toerisme meer verbonden voelen met de gemeenschap, laat een positief verband zien met steun voor toerisme. Inkomsten en betrokkenheid bij besluitvorming hebben de minst grote invloed.

Tabel 6 Elementen uit het RETS-model, op volgorde van de sterkte van het verband met steun voor toerisme, met indicatie van positief (+) of negatief verband (-)

1	Ervaren positieve impact	+
2	Verbondenheid met de gemeenschap <i>Sociale empowerment</i>	+
3	Ervaren negatieve impact	-
4	Gevoel van trots <i>Psychologische empowerment</i>	+
5	Inkomsten <i>Persoonlijk economisch voordeel</i>	+
6	Betrokkenheid bij besluitvorming <i>Politieke empowerment</i>	+

INVLOED VAN INTENSITEIT: GEEN DUIDELIJKE RELATIE MET AANTAL BEDDEN OF BANEN

Tot slot zijn we nagegaan of de intensiteit van het toerisme (in dit geval het aantal toeristische bedden en banen per inwoner) van invloed is op de mate van steun. Je zou kunnen denken dat er een soort optimale intensiteit bestaat waarbij de steun voor toerisme het hoogst is. En dat de steun op plekken met heel weinig én heel veel toeristische bedden en banen juist het laagst is. Toch hebben we daar in de analyse geen duidelijk bewijs voor gevonden. Er zijn bijvoorbeeld kernen in Zeeland waar de toeristische intensiteit zeer hoog is, maar er tegelijkertijd een grote steun is voor toerisme. Ook de regressieanalyse geeft geen duidelijke aanwijzingen voor een directe invloed van de toeristische intensiteit op de mate van steun. Er is daarentegen wel een verband tussen intensiteit en ervaren negatieve impact. We zien dat de ervaren negatieve

impact toeneemt met het aantal banen en toeristische bedden. In de vorige paragraaf gaven we aan dat een hogere ervaren negatieve impact verband houdt met een lagere steun voor toerisme. We kunnen daarom vaststellen dat de toeristische intensiteit via de ervaren negatieve impact wel indirect van invloed is op de mate van steun. Opvallend genoeg is er géén duidelijk verband tussen intensiteit en ervaren positieve impact.

VERKLARENDE FACTOREN VOOR DALING VAN STEUN VOOR TOERISME TEN OPZICHTE VAN 2019

Uit de gemiddelde scores op de elementen van het RETS-model blijkt dat de steun voor toerisme in de gemeente Sluis ten opzichte van 2019 is afgenomen. Dat is ook het geval in twee andere gemeenten waarvoor een vergelijking met 2019 mogelijk was (Veere en Tholen).

We hebben allereerst gekeken of de verandering in het sentiment ten aanzien van toerisme te maken kan hebben met een verandering in het algemene sentiment. De stelling 'de toekomst van mijn gemeente ziet er rooskleurig uit' geeft hiervoor een indicatie. In Sluis is het percentage inwoners dat het daarmee eens is, inderdaad gedaald. In Veere en Tholen kijken inwoners in 2022 juist positiever tegen de toekomst van hun gemeente aan dan in 2019. Uit deze vingeroefening volgen dus geen eenduidige aanwijzingen voor een daling van het algemene sentiment.

Terug naar het sentiment ten aanzien van toerisme, zien we dat in alle drie de gemeenten niet alleen de mate van steun, maar ook de andere elementen uit het RETS-model over het algemeen slechter scoren. Zo is de ervaren positieve impact afgenomen en de ervaren negatieve impact toegenomen. Deze factoren hebben invloed op de steun voor toerisme en zijn dan ook een deel van de verklaring voor de daling in steun.

Uit cijfers van HZ Kenniscentrum Kusttoerisme is bovendien af te leiden dat het aantal toeristische bedden en het aantal toeristische overnachtingen de afgelopen jaren per saldo is toegenomen – uiteraard met in acht name van de tijdelijke 'dip' in overnachtingen door corona. We zien weliswaar geen duidelijke directe relatie tussen toeristische intensiteit en mate van steun, maar vanwege het indirecte effect via ervaren negatieve impact, is het toch aannemelijk dat dit een rol heeft gespeeld in de daling van de mate van steun.

Tot slot is van belang dat de coronacrisis, waarmee inwoners met name in de periode 2020-2021 zijn geconfronteerd, een grote impact heeft gehad op het verplaatsings- en recreatiegedrag van zowel toeristen als eigen inwoners. Het is moeilijk in te schatten of corona mede verantwoordelijk zou kunnen zijn voor de daling in de mate van steun voor toerisme. We kunnen wel vaststellen dat inwoners die het door corona nu sneller druk vinden (zie ook het volgende hoofdstuk), minder geneigd zijn het toerisme te steunen. We weten echter niet of dit vóór de coronacrisis anders was, oftewel, of zij toen méér geneigd waren het toerisme te steunen.

5 RESULTATEN – DRUKTEBELEVING

ALGEMEEN BEELD DRUKTEBELEVING

ZES OP DE TIEN INWONERS IS BANG DAT HET DOOR TOERISME STEEDS DRUKKER WORDT; VIJF OP DE TIEN VINDT HET DOOR TOERISME GEZELLIG DRUK

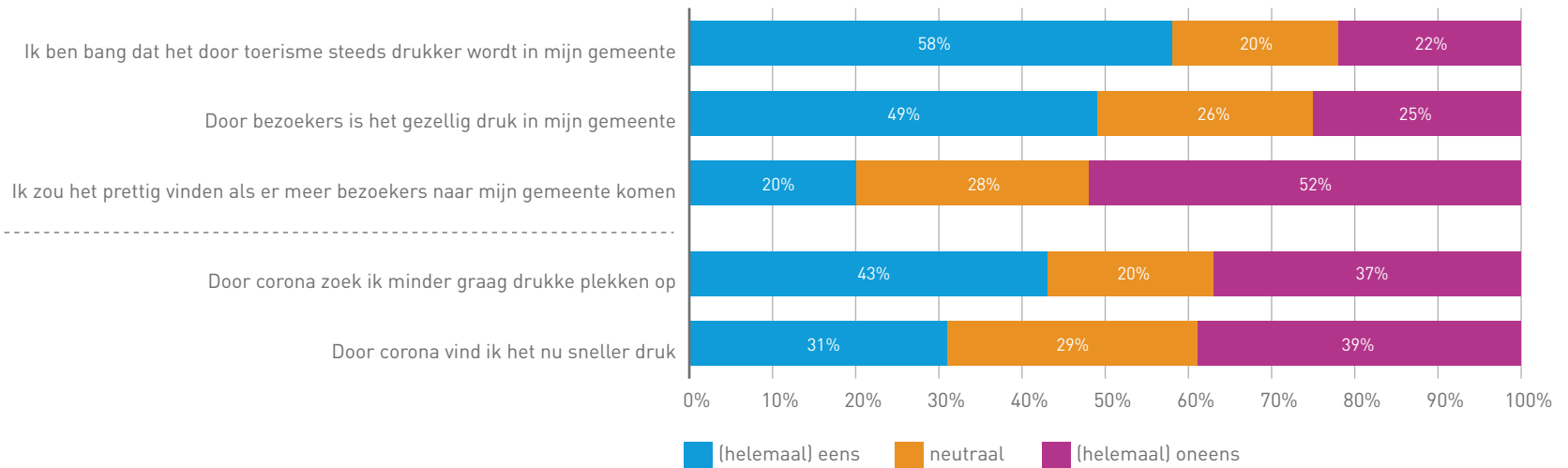
Uit de vorige paragraaf blijkt dat ongeveer de helft van de inwoners denkt dat het door toerisme te druk wordt in de gemeente Sluis. We hebben een aantal specifieke vragen gesteld over druktebeleving, waaronder in relatie tot corona (zie figuur 25). Hieruit blijkt dat er verdeeldheid is in de manier waarop inwoners de drukte beleven. Ongeveer de helft van de inwoners (49%) vindt dat het door bezoekers gezellig druk is in de gemeente. Aan de andere kant is 58% bezorgd dat het door toerisme steeds drukker wordt; 23% is het daar zelfs helemaal mee eens. Toch zou één op de vijf inwoners (20%) het prettig vinden als er meer bezoekers zouden komen. Een krappe meerderheid (52%) is het daarmee oneens.

INVLOED VAN CORONA

TWEE VIJFDE ZOEKT DOOR CORONA MINDER GRAAG DRUKKE PLEKKEN OP

Heeft corona wellicht invloed gehad op hoe we drukte beleven? Vinden we het nu bijvoorbeeld sneller druk, omdat we minder aan drukte gewend zijn? Ja, zegt een derde van de inwoners (31%). Een iets grotere groep (39%) zegt dit niet te ervaren. Daarnaast zoeken ruim twee op de vijf inwoners (43%) door corona minder graag drukke plekken op, terwijl een iets kleinere groep (37%) hier geen rekening mee houdt.

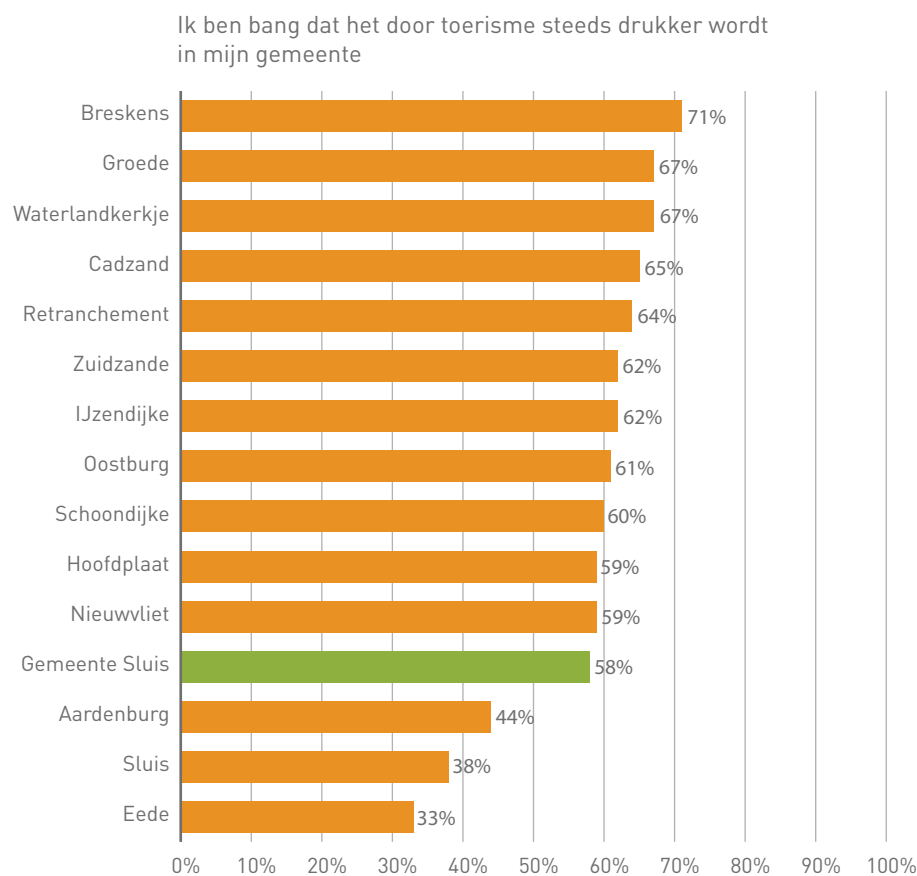
Figuur 25 Stellingen over druktebeleving in het algemeen en in relatie tot corona – Resultaten voor de gemeente Sluis (gewogen)

MET NAME IN BRESKENS, GROEDE EN WATERLANDKERKJE BOVENGEMIDDELD VEEL ZORGEN OVER DRUKTE

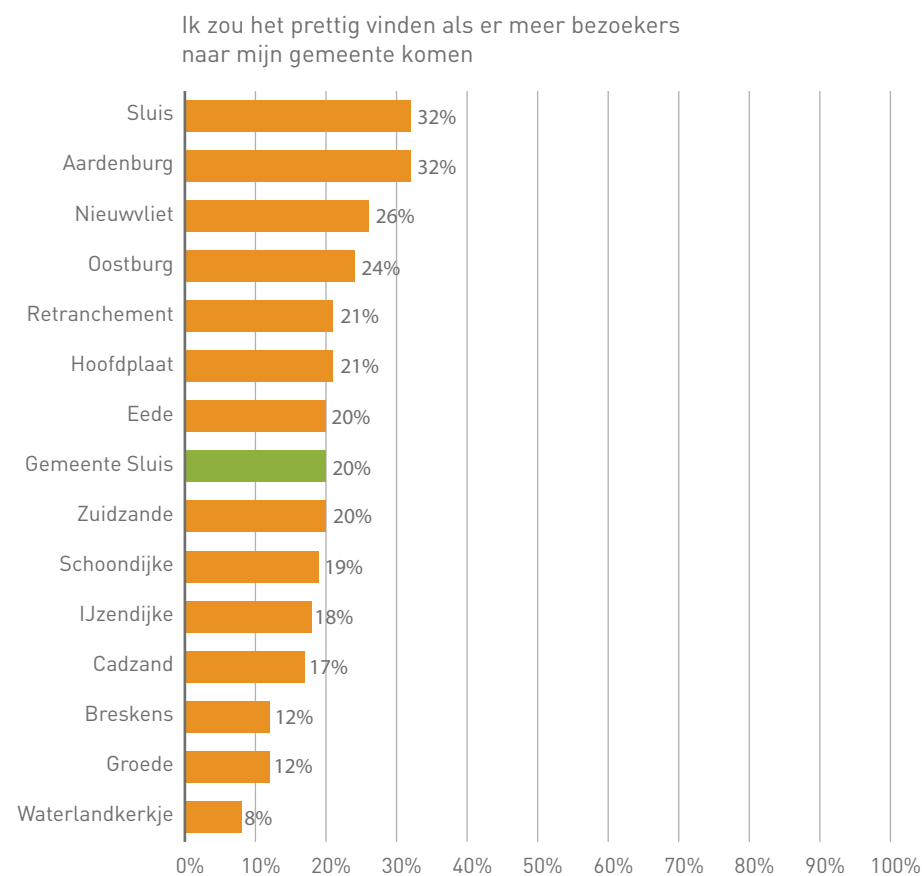
Figuur 26 laat zien dat in de meeste woonkernen tenminste de helft van de deelnemende inwoners zich zorgen maakt over de drukte. In Breskens (71%), Groede (67%) en Waterlandkerkje (67%) is dat zelfs twee derde of meer. Daarentegen is in de kernen Aardenburg (44%) en Sluis (38%) minder dan de helft van de inwoners hier bezorgd over en is dat in Eede 'slechts' een derde (33%).

Figuur 26 Uitgelichte stelling over druktebeleving – Resultaten naar woonkern (ongewogen)
Percentage van de respondenten dat het hiermee (helemaal) eens is

In de woonkernen Sluis en Aardenburg (32%) zou een relatief groot deel van de inwoners het dan ook prettig vinden als er meer bezoekers komen naar de gemeente (figuur 27). Toch betreft het nog steeds 'slechts' een derde. Gezien de score op de voorgaande stelling, is het niet verrassend dat in Breskens (12%), Groede (12%) en Waterlandkerkje (8%) relatief gezien het kleinste gedeelte van de respondenten zit te wachten op meer bezoekers.

Figuur 27 Uitgelichte stelling over druktebeleving – Resultaten naar woonkern (ongewogen)
Percentage van de respondenten dat het hiermee (helemaal) eens is

6 RESULTATEN – BELEIDSTHEMA'S

BELEIDSTHEMA'S NAAR MATE VAN BELANG

BESCHERMEN VAN NATUUR EN LANDSCHAP OP 1

Op welke thema's moet de gemeente volgens inwoners actie ondernemen? We vroegen dit aan de hand van de 13 thematische ambities uit het Toekomstbeeld Bestemming Zeeland 2030, die we hebben vertaald naar 16 onderwerpen.

Figuur 28 geeft een overzicht van deze onderwerpen, met bovenaan het onderwerp dat inwoners het belangrijkste vinden en onderaan het onderwerp dat zij het minst belangrijk vinden.

Negen op de tien inwoners, namelijk 89%, vinden het belangrijk dat de gemeente ervoor zorgt dat toerisme de natuur en het landschap niet aantast. Ruim de helft van de inwoners (52%) vindt dit zeer belangrijk. Dit onderwerp staat dan ook op nummer één, gevolgd door een toegankelijk vrijetijdsaanbod voor iedereen (83%). Op een gedeelde derde plaats (82%) staan het beschermen van de woningmarkt tegen toeristisch gebruik (65% zeer belangrijk) en ervoor zorgen dat inwoners meer voordelen ervaren van toerisme (29% zeer belangrijk).

Ook ervoor zorgen dat inwoners minder nadelen ervaren van toerisme (81%, waarvan 48% heel belangrijk) en investeren in duurzame vervoersmogelijkheden voor zowel bezoekers als inwoners (80%) worden vaak benoemd.

Thema's die minder belangrijk worden gevonden zijn het op een verantwoorde manier bieden van uitbreidingsmogelijkheden aan bestaande bedrijven en bezoekers ontmoedigen naar plekken te gaan waar het al druk is. Deze thema's zijn voor minder dan de helft (47%) van de inwoners belangrijk. Dat laatste is opvallend, gezien het feit dat 58% van de inwoners zich zorgen maakt over de drukte.

ENKELE OPVALLENDE VERSCHILLEN TUSSEN WOONKERNEN

Tabel 7 geeft een overzicht van het belang dat respondenten uit de diverse woonkernen aan de beleidsthema's hechten. In de woonkernen Sluis, Aardenburg en Eede vinden inwoners twee of meer thema's extra belangrijk. In Sluis en Eede zijn dat het op een verantwoorde manier bieden van uitbreidingsmogelijkheden aan bestaande bedrijven (57% en 58%) en het bevorderen van de diversiteit van het toeristisch-recreatieve aanbod (70%). In Groede (48%) en Hoofdplaat (44%) vindt men dat laatste juist minder belangrijk. In Aardenburg wordt het verleiden van bezoekers om minder drukke plekken te bezoeken (67%) en het benutten van toerisme voor het vergroten van het kunst- en culturaanbod (66%) bovengemiddeld belangrijk gevonden. In IJzendijke en Zuidzande hecht een relatief groot deel van de respondenten belang aan het verminderen van de nadelen die inwoners ervaren van het toerisme (91%). In Eede (65%) en Sluis (70%) vindt men dat relatief gezien minder belangrijk.

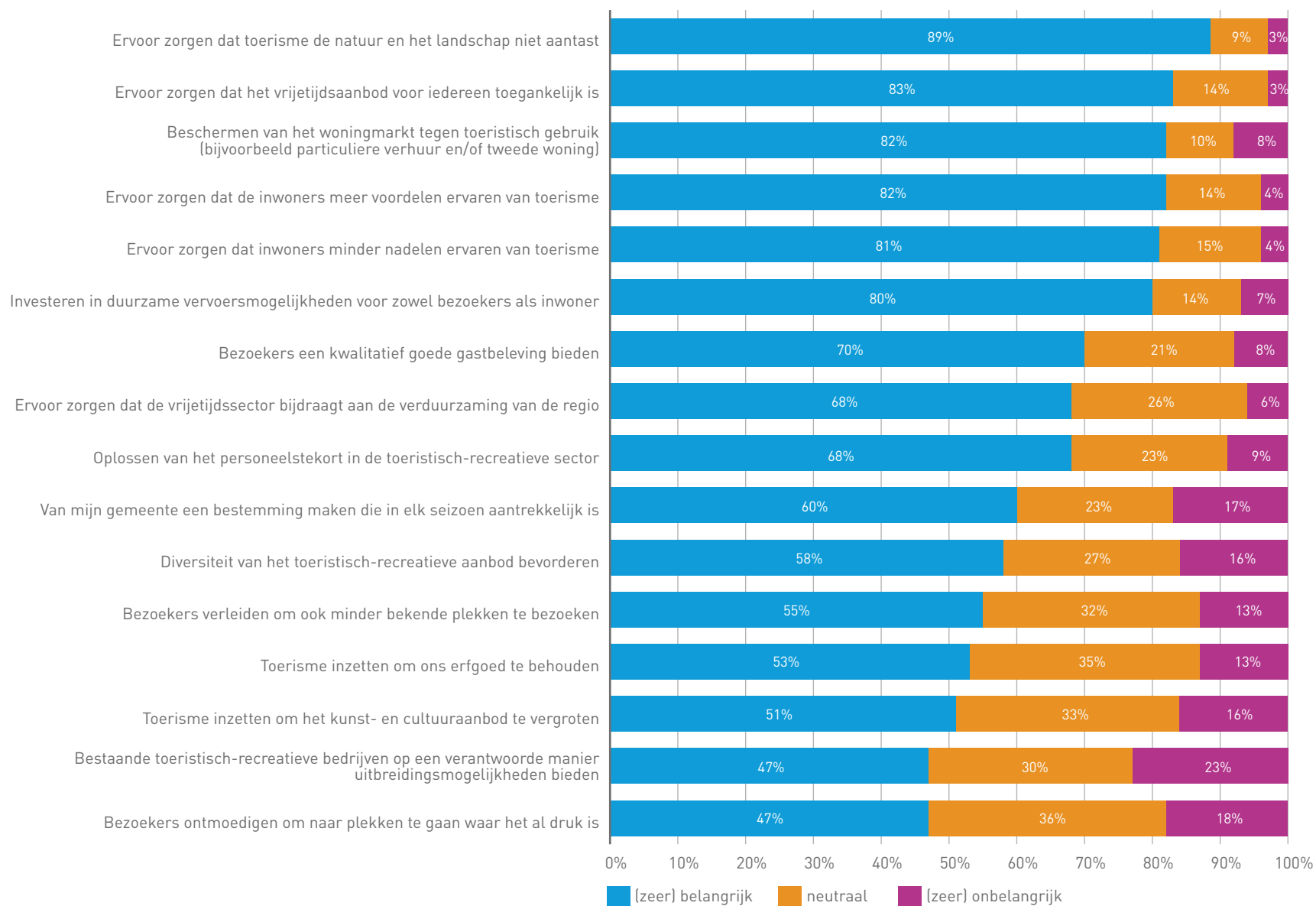
BELEIDSTHEMA'S NAAR INZET GEMEENTE

GEMEENTE BIEDT BEZOEKERS EEN GOEDE GASTBELEVING; MET NAME BESCHERMEN WONINGMARKT KAN BETER

In figuur 29 is aangegeven hoe de gemeente volgens de deelnemende inwoners invulling geeft aan deze onderwerpen. Op dit moment geeft de gemeente volgens inwoners het beste invulling aan het bieden van een kwalitatief goede gastbeleving: 51% geeft aan dat de gemeente dit (heel) goed doet. Minder tevreden is men met name over het beschermen van de woningmarkt tegen toeristisch gebruik; 58% vindt dat de gemeente dat op dit moment niet goed doet, waarvan 34% van mening is dat de gemeente hierop heel slecht presteert. Dat terwijl dit wel heel belangrijk wordt gevonden. Ook is meer dan de helft van de inwoners (52%) ontevreden over de investeringen in duurzame vervoersmogelijkheden.

Tot slot valt op dat bij zeven thema's ten minste één op de vijf inwoners geen beeld heeft van de inzet die de gemeente daar op pleegt.

Figuur 28 Beleidsthema's en acties, naar mate van belang – Resultaten voor de gemeente Sluis (gewogen)

Tabel 7 **Beleidsthema's en acties, naar mate van belang – Resultaten naar woonkern (ongewogen)**

Percentage van de respondenten dat dit onderwerp (zeer) belangrijk vindt

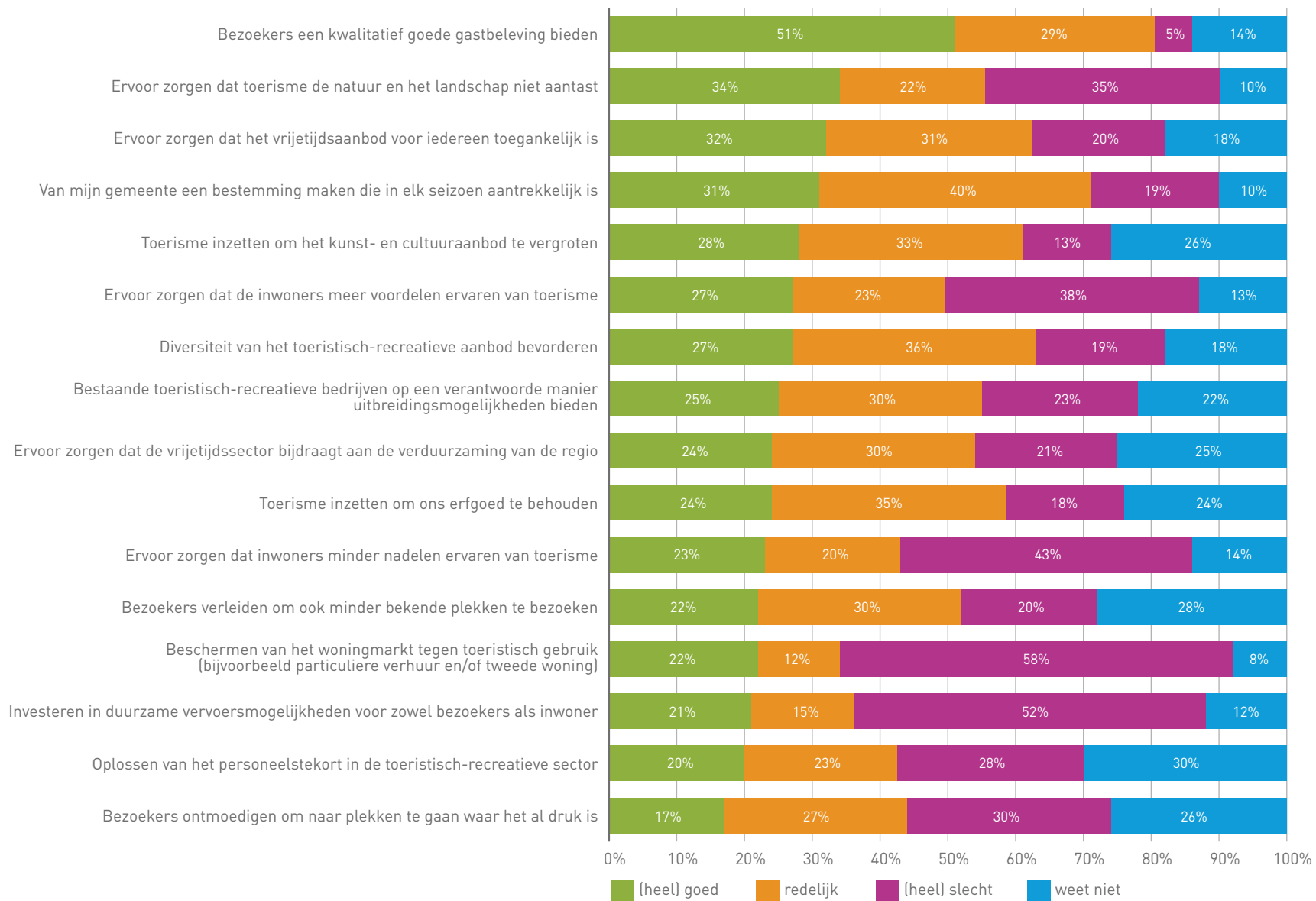
Donkerblauwe arceringen: opvallend veel belangrijker ten opzichte van het gemeentelijk gemiddelde.

Middenblauwe arceringen: ongeveer net zo belangrijk als het gemeentelijk gemiddelde.

Lichtblauwe arceringen: opvallend veel minder belangrijk ten opzichte van het gemeentelijk gemiddelde.

	Aardenburg	Breskens	Cadzand	Eede	Groede	Hoofdpijl	IJzendijke	Nieuwvliet	Oostburg	Retranchement	Schoon dijke	Sluis	Waterl.-kerkje	Zuidzande	Gemeente Sluis
Beschermen natuur en landschap	91%	94%	89%	89%	90%	91%	92%	91%	89%	89%	94%	81%	93%	93%	89%
Voor iedereen toegankelijk vrijetijdsaanbod	85%	88%	77%	83%	74%	86%	83%	91%	81%	82%	87%	85%	85%	82%	83%
Beschermen woningmarkt tegen toeristisch gebruik	82%	87%	76%	72%	82%	79%	83%	72%	90%	75%	91%	76%	90%	80%	82%
Vergroten van voordelen voor inwoners	85%	86%	77%	70%	82%	83%	81%	83%	81%	71%	91%	76%	88%	78%	82%
Verminderen van nadelen voor inwoners	77%	85%	80%	65%	89%	86%	91%	84%	84%	77%	83%	70%	88%	91%	81%
Investeren in duurzame vervoersmogelijkheden	80%	86%	77%	72%	79%	82%	85%	80%	83%	84%	73%	79%	78%	75%	80%
Bezoekers een kwalitatief goede gastbeleving bieden	74%	69%	82%	77%	62%	67%	70%	77%	74%	64%	64%	79%	67%	55%	70%
Vrijetijdsector laten bijdragen aan verduurzaming	69%	74%	64%	62%	65%	68%	65%	72%	71%	64%	70%	72%	75%	62%	68%
Oplossen van het personeelstekort in de sector	68%	74%	69%	70%	59%	61%	63%	70%	60%	63%	74%	72%	63%	64%	68%
Gemeente in elk seizoen aantrekkelijk maken	68%	64%	64%	68%	48%	52%	51%	52%	63%	57%	58%	75%	50%	45%	60%
Diversiteit van het aanbod bevorderen	63%	61%	57%	70%	48%	44%	51%	67%	61%	54%	53%	70%	55%	59%	58%
Bezoekers verleiden naar minder bekende plekken	67%	60%	47%	49%	52%	46%	58%	52%	49%	60%	45%	58%	47%	54%	55%
Toerisme inzetten om ons erfgoed te behouden	61%	55%	48%	52%	45%	47%	51%	41%	61%	45%	45%	54%	57%	55%	53%
Toerisme inzetten voor meer kunst en cultuuraanbod	66%	51%	54%	45%	49%	51%	54%	51%	53%	55%	47%	52%	47%	51%	51%
Verantwoorde uitbreidingsmogelijkheden	55%	52%	48%	57%	30%	42%	42%	36%	43%	54%	47%	58%	38%	41%	47%
Bezoekers ontmoedigen om naar drukke plekken te gaan	39%	55%	46%	30%	56%	53%	55%	42%	41%	46%	48%	42%	57%	54%	47%

Figuur 29 Beleidsthema's en acties, naar beste prestatie – Resultaten voor de gemeente Sluis (gewogen)

7 CONCLUSIE

De toeristische sector is van grote waarde voor Zeeland. In economisch opzicht, maar bijvoorbeeld ook voor het behoud van voorzieningen in kleinere kernen. Toch is de publieke opinie over het toerisme niet altijd positief. In 2019 is hier voor het eerst onderzoek naar gedaan. Toen bleek dat 70% van de Zeeuwen het toerisme steunde. Bij provincie en gemeenten is behoefte aan inzicht in het actuele draagvlak voor toerisme onder inwoners, in hoeverre dit sinds 2019 is toe- of afgenomen en in welk opzicht. In opdracht van de Provincie Zeeland en in samenwerking met gemeenten heeft HZ Kenniscentrum Kusttoerisme hiernaar onderzoek gedaan.

In het najaar van 2022 hebben circa 4.000 inwoners van zeven Zeeuwse gemeenten door middel van een (online) vragenlijst hun mening gegeven over het toerisme. Onder hen waren 1.016 inwoners van de gemeente Sluis. We vroegen inwoners wat zij vinden van het aantal bezoekers dat naar hun gemeente komt, in hoeverre zij het toerisme steunen, welke positieve en negatieve effecten zij ervaren en welke beleidsthema's zij belangrijk vinden. In deze rapportage presenteren we de resultaten van het onderzoek voor de gemeente Sluis.

In dit laatste hoofdstuk zetten we de belangrijkste conclusies op een rij en doen we tot slot een aantal aanbevelingen.

IN WELKE MATE STEUNEN INWONERS TOERISME?

De steun voor toerisme scoort onder inwoners van de gemeente Sluis een 3,3 op een schaal van 1 tot 5. Dit is gelijk aan het gemiddelde voor de vier kustgemeenten die deelnamen aan het onderzoek⁷. Hiermee is sprake van een beperkte tot redelijke mate van steun. Drie op de vijf inwoners vindt dat Sluis een toeristische bestemming moet blijven. Iets meer dan de helft steunt het toerisme actief en wil dat het belangrijk blijft in de gemeente. Een vijfde tot een kwart van de inwoners staat hier neutraal tegenover: zij steunen het toerisme niet per se, maar zijn er ook niet op tegen. Daarentegen is twee op de vijf inwoners van mening dat toerisme niet actief moet worden aangemoedigd in de gemeente. Kijkend naar de woonkernen, zien we dat de steun voor toerisme het hoogst is in Sluis (3,7), Eede (3,6) en Aardenburg (3,5) en het laagst in Groede (3,0).

⁷ Er hebben in 2022 zeven gemeenten meegedaan, waarvan vier in het binnenland en drie aan de kust. De vierde kustgemeente betreft Schouwen-Duiveland, waarvoor resultaten van 2021 beschikbaar zijn.

IN WELKE MATE ERVAREN INWONERS POSITIEVE EFFECTEN VAN TOERISME?

De ervaren positieve impact scoort in de gemeente Sluis een 3,1 op een schaal van 1 tot 5. Dit is lager dan het gemiddelde in de onderzochte kustgemeenten (3,3) en duidt erop dat de positieve effecten op dit moment niet breed ervaren worden. Driekwart van de inwoners geeft aan dat dankzij het toerisme er meer winkel- en horecagelegenheden zijn. Daarmee is dit de meest ervaren positieve impact. Gevolgd door een versterking van de lokale economie en een hogere levensstandaard. Deze positieve effecten worden door tenminste de helft van de inwoners ervaren. Kijkend naar de woonkernen zien we dat de positieve effecten in Sluis (3,4) relatief sterk worden ervaren en juist minder sterk in Groede (2,8).

IN WELKE MATE ERVAREN INWONERS NEGATIEVE EFFECTEN VAN TOERISME?

De ervaren negatieve impact scoort in de gemeente Sluis een 3,5 op een schaal van 1 tot 5. Dit is iets lager dan het gemiddelde voor de onderzochte gemeenten aan de kust (3,6). De negatieve effecten van het toerisme worden door in de gemeente Sluis dus sterker ervaren dan de positieve effecten. Van de negatieve effecten worden verkeerproblemen het vaakst – namelijk door drie op de vier inwoners – ervaren. Kijkend naar de woonkernen zien we dat de ervaren negatieve impact in Breskens (3,8), Groede (3,8) en Zuidzande (3,7) het hoogst is. Daarentegen wordt de negatieve impact in de kernen Aardenburg (3,2), Eede (3,2) en Sluis (3,1) juist minder sterk ervaren.

IN HOEVERRE VERSCHILT DIT MET 2019?

Uit de analyse blijkt dat de gemiddelde score op steun voor toerisme in de gemeente Sluis ten opzichte van 2019 is afgenomen van 3,6 naar 3,3. Ook de scores op de andere elementen van het RETS-model vallen slechter uit. Zo is de ervaren positieve impact afgenomen van 3,4 naar 3,1 terwijl de ervaren negatieve impact juist is toegenomen (van 3,3 naar 3,5). Dit is meteen ook een deel van de verklaring voor de daling in de mate van steun voor toerisme. Daarnaast is het aannemelijk dat de toename van de toeristische intensiteit hierin een rol heeft gespeeld (zie ook de volgende paragraaf). Een eventuele invloed van corona is moeilijk te duiden: inwoners die het door corona nu sneller druk vinden, zijn weliswaar minder geneigd het toerisme te steunen, maar we weten niet of dit vóór de coronacrisis anders was.

WELKE FACTOREN BEÏNVLOEDEN DE STEUN VOOR TOERISME, EN IN WELKE MATE?

We onderzochten dit voor alle respondenten uit alle deelnemende gemeenten samen, dus niet specifiek voor de gemeente Sluis. Uit de analyse van de achtergrondkenmerken volgt dat inwoners die in de toeristische sector werken, over het algemeen meer geneigd zijn om het toerisme te steunen dan inwoners die niet in de sector werken. Toch is dit niet de belangrijkste verklarende factor voor de mate van steun. De elementen uit het RETS-model zijn veel krachtigere voorspellers. Daarvan vertoont 'ervaren positieve impact' het sterkste verband met steun voor toerisme, gevolgd door 'verbondenheid met de gemeenschap' en 'ervaren negatieve impact'. We hebben geen aanwijzingen gevonden dat de toeristische intensiteit (aantal bedden en banen) een direct effect heeft op de mate van steun. Er is wél een verband tussen intensiteit en ervaren negatieve impact, waaruit we kunnen concluderen dat de toeristische intensiteit de steun voor toerisme wel indirect beïnvloedt.

WELKE BELEIDSTHEMA'S VINDEN INWONERS HET BELANGRIJKST, EN HOE BEOORDELEN ZIJ DE INZET VAN DE GEMEENTE OP DEZE THEMA'S?

Volgens inwoners moet de gemeente Sluis zich vooral inzetten voor behoud van natuur en landschap. Ook een toegankelijk vrijetijdsaanbod, het beschermen van de woningmarkt tegen toeristisch gebruik, vergroten van de voordelen en verminderen van de nadelen van toerisme voor inwoners worden vaak genoemd. Op dit moment geeft de gemeente volgens inwoners het beste invulling aan een kwalitatief goede gastbeleving. Minder tevreden is men over het beschermen van de woningmarkt tegen toeristisch gebruik, terwijl dit wel heel belangrijk wordt gevonden.

TOT SLOT

Uit dit onderzoek is gebleken dat er onder inwoners van de gemeente Sluis sprake is van een beperkte tot redelijke mate van steun voor toerisme. De negatieve effecten van het toerisme worden over het algemeen in sterkere mate ervaren dan de positieve effecten. Er zijn hierin wel belangrijke verschillen tussen woonkernen. Sinds 2019 zijn de steun voor toerisme en de ervaren positieve impact afgenomen, terwijl de ervaren negatieve impact juist is toegenomen. Iets meer dan de helft van de inwoners is bezorgd dat het door toerisme steeds drukker wordt en dat een toename van het aantal bezoekers voor wrijving zal zorgen.

Een aantal overheden houdt zich al nadrukkelijk bezig met de impact die toerisme heeft op het welzijn van inwoners. Zo wordt op verschillende plekken actief gewerkt aan het verminderen van negatieve effecten van het toerisme. Dit onderzoek bevestigt dat dit bijdraagt aan het bevorderen van steun. Uit ons onderzoek blijkt echter ook dat het minstens net zo belangrijk is om in te zetten op het vergroten van de positieve effecten van het toerisme. Daarbij gaat het niet alleen om het feitelijke of objectieve profijt, maar vooral ook om de mate waarin inwoners dit zelf ervaren. Het creëren van bewustzijn over de positieve effecten van toerisme is dus heel belangrijk.

Uit dit onderzoek volgt een globaal beeld van hoe inwoners uit de gemeente Sluis tegen het toerisme aankijken. Voor meer inzicht in de achterliggende redenen, adviseren we overheden om in gesprek te gaan met inwoners en zo de belangrijkste onderwerpen verder uit te diepen. Denk aan vragen als: waarom steunt men het toerisme, of waarom juist niet? Welke ideeën hebben inwoners voor het verminderen van negatieve effecten? En hoe denken zij dat ze zelf juist meer zouden kunnen profiteren van het toerisme? Door hierover het gesprek te voeren, kan samen worden toegewerkt naar een bestemming in balans.

BIJLAGE 1 – VRAGENLIJST

HOE KIJKT U AAN TEGEN TOERISME IN UW GEMEENTE?

Zeeland is sinds jaar en dag een geliefde toeristische provincie in binnen- en buitenland. Onder meer de kust, natuur, historische steden en evenementen maken Zeeland een populaire vakantiebestemming én een aantrekkelijke provincie om in te wonen en te werken.

We zijn benieuwd naar uw mening, als inwoner: hoe ervaart u het toerisme in uw gemeente? Daar gaat deze vragenlijst over. **Met toerisme bedoelen we: al het bezoek aan uw gemeente**, dus zowel toeristen die overnachten als mensen die voor een daguitstapje naar uw gemeente komen. De resultaten van het onderzoek worden door de gemeente en de Provincie Zeeland gebruikt om beleidskeuzes te onderbouwen. Uw antwoorden zijn daarom erg waardevol!

Het invullen van de vragenlijst duurt ongeveer 15-20 minuten. U blijft uiteraard anoniem. Als dank voor uw moeite verloten we onder de deelnemers 50 cadeaubonnen ter waarde van 50 euro. Wilt u hiervoor in aanmerking komen, dan kunt u dat aan het eind van de vragenlijst aangeven.

Dit komt u tegen als u de vragenlijst invult:

- In deel 1 vragen we u hoe u in het algemeen aankijkt tegen de toekomst van uw gemeente en het toerisme.
- In deel 2 vragen we u om aan de hand van stellingen uw mening te geven over toerisme in uw gemeente.
- In deel 3 vragen we u op welke thema's de gemeente volgens u actie moet ondernemen en hoe u vindt dat uw gemeente dat op dit moment doet.
- In deel 4 beantwoordt u een aantal vragen over uw persoonlijke situatie.
- In deel 5 kunt u eventuele overige opmerkingen kwijt, vragen we of u in aanmerking wilt komen voor één van de prijzen die we verloten en kunt u aangeven of u interesse heeft om lid te worden van het Zeelandpanel.

Namens uw gemeente, de provincie Zeeland en HZ Kenniscentrum Kusttoerisme alvast heel hartelijk dank voor uw deelname!

DEEL 1: ALGEMEEN BEELD

De volgende vragen gaan over hoe u in het algemeen aankijkt tegen de toekomst van uw gemeente en het toerisme.

1 In welke mate bent u het eens/oneens met de volgende stellingen?

De eerste twee stellingen gaan over hoe u in het algemeen tegen de toekomst van uw gemeente aankijkt. De laatste twee stellingen gaan over hoe u aankijkt tegen toerisme in uw gemeente.

	Helemaal oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Helemaal eens
De toekomst van mijn gemeente ziet er rooskleurig uit.	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn gemeente kan meer slechte dan goede tijden verwachten.	☐	☐	☐	☐	☐
Over het algemeen gaat het in mijn gemeente de goede kant op met toerisme.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik maak me zorgen over hoe het toerisme in mijn gemeente zich ontwikkelt.	☐	☐	☐	☐	☐

2 Wat vindt u van het aantal bezoekers dat doorgaans, in een normaal jaar, naar uw gemeente komt?

- Veel te weinig Niet te weinig/niet te veel Veel te veel
 Te weinig Te veel Weet ik niet

3 Heeft u het gevoel dat het aantal bezoekers dat doorgaans naar uw gemeente komt, verandert?

- Nee, het aantal bezoekers dat doorgaans naar mijn gemeente komt, blijft (ongeveer) gelijk
 Ja, het aantal bezoekers dat doorgaans naar mijn gemeente komt, neemt af
 Ja, het aantal bezoekers dat doorgaans naar mijn gemeente komt, neemt toe
 Weet ik niet

DEEL 2: UW MENING OVER TOERISME IN UW GEMEENTE

De volgende vragen gaan over hoe u aankijkt tegen toerisme in uw gemeente.

4 In welke mate bent u het eens/oneens met de volgende stellingen?

Door toerisme in mijn gemeente...	Helemaal oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Helemaal eens
voel ik mij trots inwoner te zijn van de provincie Zeeland.	☐	☐	☐	☐	☐
voel ik mij speciaal omdat mensen hier naartoe reizen om de unieke plekken te zien.	☐	☐	☐	☐	☐
wil ik anderen graag vertellen wat mijn gemeente te bieden heeft.	☐	☐	☐	☐	☐
vertel ik liever niet tegen anderen dat ik in deze gemeente woon.	☐	☐	☐	☐	☐
word ik eraan herinnerd dat onze regionale cultuur uniek is en dat ik die kan delen met anderen.	☐	☐	☐	☐	☐
wil ik mij inzetten om mijn gemeente speciaal te houden.	☐	☐	☐	☐	☐
word ik in ernstige verlegenheid gebracht.	☐	☐	☐	☐	☐

5 In welke mate bent u het eens/oneens met de volgende stellingen?

	Helemaal oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Helemaal eens
Toerisme in mijn gemeente helpt mij mijn rekeningen te betalen.	☐	☐	☐	☐	☐
(Een deel van) mijn inkomen is gelinkt aan toerisme in mijn gemeente.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zou er economisch op vooruit gaan als het toerisme in mijn gemeente verder groeit.	☐	☐	☐	☐	☐
De economische toekomst van mijn gezin is afhankelijk van toerisme in mijn gemeente.	☐	☐	☐	☐	☐

6 In welke mate bent u het eens/oneens met de volgende stellingen?

Toerisme in mijn gemeente...	Helemaal oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Helemaal eens
zorgt ervoor dat ik mij meer verbonden voel met de gemeenschap.	☐	☐	☐	☐	☐
maakt het 'wij-gevoel' in mij wakker.	☐	☐	☐	☐	☐
zorgt ervoor dat ik mij minder verbonden voel met de gemeenschap.	☐	☐	☐	☐	☐
biedt mij meer mogelijkheden om betrokken te zijn bij de gemeenschap.	☐	☐	☐	☐	☐
biedt mij minder mogelijkheden om samen te werken binnen de gemeenschap.	☐	☐	☐	☐	☐
weerhoudt mij ervan om nauw samen te werken met andere inwoners van mijn gemeente.	☐	☐	☐	☐	☐

7 In welke mate bent u het eens/oneens met de volgende stellingen?

	Helemaal oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Helemaal eens
Ik heb een stem in de beslissingen rond toeristisch-recreatieve ontwikkelingen in mijn gemeente.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik kan mee doen in het beslissingsproces over toerisme in mijn gemeente.	☐	☐	☐	☐	☐
Degenen die politieke invloed hebben, negeren mijn zorgen over toerisme in mijn gemeente.	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn stem maakt een verschil in hoe toerisme wordt ontwikkeld in mijn gemeente.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb geen stem in het toeristisch-recreatieve beleid in mijn gemeente.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik kan mijn zorgen over de toeristisch-recreatieve ontwikkelingen in mijn gemeente delen.	☐	☐	☐	☐	☐

8 In welke mate bent u het eens/oneens met de volgende stellingen?

	Helemaal oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Helemaal eens
De voordelen van toerisme in mijn gemeente wegen zwaarder dan de nadelen.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind dat toerisme actief aangemoedigd moet worden in mijn gemeente.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik steun toerisme en ik wil dat het belangrijk blijft in mijn gemeente.	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn gemeente moet een toeristische bestemming blijven.	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn gemeente moet de promotie van toerisme ondersteunen.	☐	☐	☐	☐	☐

9 In welke mate bent u het eens/oneens met de volgende stellingen?

	Helemaal oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Helemaal eens	Weet ik niet
Door toerisme zijn er meer verkeersproblemen in mijn gemeente (bijv.: files, parkeerdruk).	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Toerisme stimuleert de bescherming en het behoud van de natuurlijke omgeving in mijn gemeente.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Toeristisch-recreatieve ontwikkelingen verbeteren de leefbaarheid in mijn gemeente (bijv.: er is meer te doen, voorzieningen worden beter onderhouden).	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Door toerisme is er meer criminaliteit in mijn gemeente.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Toerisme stimuleert de ontwikkeling van publieke faciliteiten in mijn gemeente (zoals wegen, inrichting publieke ruimten, cultuur, etc.).	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Een groei van het aantal bezoekers versterkt de lokale economie (bijv.: aantal banen en bestedingen).	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Toerisme vergroot het inkomen en de levensstandaard in mijn gemeente.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

10 In welke mate bent u het eens/oneens met de volgende stellingen?

	Helemaal oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Helemaal eens	Weet ik niet
Door toerisme is er meer zwerfafval in mijn gemeente.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Dankzij toerisme zijn er meer winkel- en horecagelegenheden.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Door toerisme wordt het leven in mijn gemeente duurder.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Toerisme helpt onze culturele identiteit en historische gebouwen te bewaren.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Door toerisme wordt het te druk in mijn gemeente.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Dankzij toerisme zijn er meer recreatieve mogelijkheden voor de inwoners.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Een groei van het aantal bezoekers zal leiden tot wrijving tussen inwoners en bezoekers.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Toerisme stimuleert de ontwikkeling van meer groen in mijn gemeente.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Door toeristisch-recreatieve ontwikkelingen zien de publieke ruimtes in mijn gemeente er beter uit.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

11 In welke mate bent u het eens/oneens met de volgende stellingen?

	Helemaal oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Helemaal eens
Door bezoekers is het gezellig druk in mijn gemeente.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zou het prettig vinden als er meer bezoekers naar mijn gemeente komen.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben bang dat het door toerisme steeds drukker wordt in mijn gemeente.	☐	☐	☐	☐	☐
Door corona vind ik het nu sneller druk.	☐	☐	☐	☐	☐
Door corona zoek ik minder graag drukke plekken op.	☐	☐	☐	☐	☐

Onderstaande vraag alleen invullen als u van mening bent dat het door toerisme te druk wordt in uw gemeente. Anders is deze vraag voor u niet van toepassing.

12 U heeft aangegeven dat u het te druk vindt worden in uw gemeente. Kunt u aangeven waar dit zich voordoet? Geef voor elke plek aan wanneer het gebeurt, hoe vaak het gebeurt en wat u merkt als het te druk is.

Waar is het te druk?	Wanneer is het daar te druk?	Hoe vaak is het daar te druk?	Wat merkt u dan?
Bijvoorbeeld: op het strand bij [plaats], op de dijk bij [plaats], in het centrum van [plaats], op de parkeerplaats bij [plaats]	Bijvoorbeeld: in de [school] vakantie, in het 2e weekend van juni, op 1e paasdag, op zonnige zondagen	Bijvoorbeeld: een keer per week, twee weekenden per maand, drie maanden per jaar, het hele jaar	Bijvoorbeeld: er is geen plek om mijn auto te parkeren, ik ervaar geluidsoverlast, ik word gehinderd om van A naar B te komen

DEEL 3: UW MENING OVER ACTIES EN INZET VAN UW GEMEENTE

De volgende vragen gaan over hoe belangrijk u het vindt dat uw gemeente actie onderneemt op bepaalde onderwerpen én of u vindt dat uw gemeente dat goed of slecht doet.

13 Beoordeel voor onderstaande acties zowel uw persoonlijk belang als de prestaties van uw gemeente.

- 1 Bedenk eerst voor elke actie hoe belangrijk u het vindt dat uw gemeente hierop actie onderneemt en kies uw antwoord in de eerste kolom.
- 2 Bepaal daarna in hoeverre, volgens u, uw gemeente deze acties goed tot uitvoering brengt en kies uw antwoord in de tweede kolom.

	Hoe belangrijk zijn onderstaande acties voor u?					Hoe geeft uw gemeente volgens u invulling aan deze acties?					
	Ze er on be lang rijk	On be lang rijk	Ne utraal	Be lang rijk	Ze er be lang rijk	Heel slecht	Slecht	Rede lijk	Goed	Heel goed	Weet ik niet
Van mijn gemeente een bestemming maken die in elk seizoen aantrekkelijk is.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Oplossen van het personeelstekort in de toeristisch-recreatieve sector.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bezoekers een kwalitatief goede gastbeleving bieden.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ervoor zorgen dat inwoners meer voordelen ervaren van toerisme.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bezoekers ontmoedigen om naar plekken te gaan waar het al druk is.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Investeren in duurzame vervoersmogelijkheden voor zowel bezoeker als inwoner.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Diversiteit van het toeristisch-recreatieve aanbod bevorderen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ervoor zorgen dat toerisme de natuur en het landschap niet aantast.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Toerisme inzetten om het kunst- en cultuuraanbod te vergroten.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ervoor zorgen dat de vrijetijdsector bijdraagt aan de verduurzaming van de regio.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ervoor zorgen dat het vrijetijdsaanbod voor iedereen toegankelijk is.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Beschermen van de woningmarkt tegen toeristisch gebruik (bijvoorbeeld particuliere verhuur en/of tweede woningen).	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Toerisme inzetten om ons erfgoed te behouden.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bestaande toeristisch-recreatieve bedrijven op een verantwoorde manier uitbreidingsmogelijkheden bieden.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bezoekers verleiden om ook minder bekende plekken te bezoeken.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ervoor zorgen dat inwoners minder nadelen ervaren van toerisme.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

14 Wat zijn volgens u de belangrijkste kansen en uitdagingen voor uw gemeente op het gebied van toerisme?

DEEL 4: UW PERSOONLIJKE SITUATIE

De volgende vragen gaan over uw persoonlijke situatie.

15 Hoe schat u uw kennis in over de toeristische sector binnen uw gemeente?

- Kennis ontbreekt Enigszins op de hoogte Zeer goed op de hoogte
 Nauwelijks op de hoogte Redelijk goed op de hoogte

16 Wat is uw geslacht?

- Man Anders
 Vrouw Zeg ik liever niet

17 Bent u (deels) werkzaam in de toeristische sector in de provincie Zeeland?

Denk hierbij aan verblijfsaccommodaties (incl. particuliere kamerverhuur aan toeristen), attracties, horecagelegenheden, toeristische vervoersmaatschappijen, of betrokken bij toeristische projecten vanuit de overheid/het onderwijs.

- Ja
 Nee

18 Bent u geboren in de provincie Zeeland?

- Ja
 Nee

19 Hoeveel jaar woont u in de provincie Zeeland?

Bijvoorbeeld: 10

20 Wat is uw leeftijd?

Bijvoorbeeld: 56

21 Wat zijn de 4 cijfers van uw postcode?

Bijvoorbeeld: 4331

22 Uit hoeveel personen bestaat uw huishouden? (Inclusief uzelf)

Bijvoorbeeld: 3

23 Welke van de onderstaande situaties is op dit moment op u van toepassing?

Graag aangeven welke omschrijving het beste uw hoofdactiviteit omschrijft.

- Student
- In loondienst
- Zelfstandige
- Werkzaam in eigen huishouden
- Gepensioneerd
- Arbeidsongeschikt
- Werkloos
- Anders, namelijk: _____

DEEL 5: TOT SLOT

U bent bijna aan het einde van de vragenlijst gekomen. We hebben nog enkele afsluitende vragen voor u.

24 Heeft u nog aanvullende opmerkingen die u graag kwijt wilt?

25 Als dank voor de moeite verloten wij 50 prijzen ter waarde van 50 euro onder de deelnemers. Wilt u meedoen aan deze verloting? Laat dan uw e-mailadres achter en geef in de volgende vraag aan voor welke prijs u in aanmerking wilt komen.

Uw e-mailadres wordt niet voor andere doeleinden gebruikt.

- Ja, ik doe mee aan de verloting. Mijn e-mailadres is: _____
- Nee, ik doe niet mee aan de verloting.

26 Voor welke prijs wilt u in aanmerking komen?

Alleen invullen als u bij de vorige vraag uw e-mailadres heeft ingevuld. De prijs waarvoor u kiest heeft geen invloed op uw kans om te winnen.

- VW Cadeaukaart ter waarde van 50 euro
- Leuk Zeeuws Cadeaukaart ter waarde van 50 euro
- Schenking ter waarde van 50 euro aan Stichting Het Zeeuwse Landschap

27 Wilt u in de toekomst vaker uw mening geven over actuele Zeeuwse onderwerpen via het Zeelandpanel?

- Ja, stuur mij meer informatie over het Zeelandpanel. Mijn e-mailadres is: _____
- Nee, ik heb geen interesse in deelname aan het Zeelandpanel.

Hartelijk dank voor het invullen van de vragenlijst!

BIJLAGE 2 – KENMERKEN RESPONDENTEN

De volgende tabellen laten de kenmerken van de 1.016 respondenten zien zoals zij die zelf hebben aangegeven.

Geslacht	
Man	47%
Vrouw	45%
Onbekend	8%

Leeftijd	
18-34 jaar	7%
35-49 jaar	11%
50-64 jaar	37%
65 jaar of ouder	38%
Onbekend	7%

Geboren in Provincie Zeeland	
Nee	33%
Ja	61%
Onbekend	5%

Aantal jaren woonachtig in Zeeland	
0-5 jaar	7%
6-10 jaar	4%
11-15 jaar	4%
15 jaar of langer	78%
Onbekend	7%

Eigen inschatting van kennis over de toeristische sector	
Kennis ontbreekt	1%
Nauwelijks op de hoogte	9%
Enigszins op de hoogte	38%
Redelijk goed op de hoogte	39%
Zeer goed op de hoogte	8%
Onbekend	5%

Werksituatie	
Student	2%
In loondienst	29%
Zelfstandige	16%
Werkzaam in eigen huishouden	3%
Gepensioneerd	36%
Arbeidsongeschikt	3%
Werkloos	1%
Anders	4%
Onbekend	6%

(Deels) werkzaam in de toeristische sector in de provincie Zeeland	
Nee	76%
Ja	19%
Onbekend	5%

Omvang van het huishouden	
1 persoon	15%
2 personen	52%
3-4 personen	21%
5 personen of meer	4%
Onbekend	8%

**KENNISCENTRUM
KUSTTOERISME**